

1/2022

Český Banát

časopis českých krajanů v Rumunsku a Srbsku

Cena: pro krajany zdarma

Soutěž Banátský
výrobek roku

Portréty
českých vesnic

O počátcích
turismu

Aktuality
z Českého Banátu

Banátský výrobek roku

Zavařujete každoročně povidla nebo zakusku? Pálíte kořalku a děláte z ní likéry? Štrikujete, heklujete nebo vyrábíte jiné řemeslné výrobky?

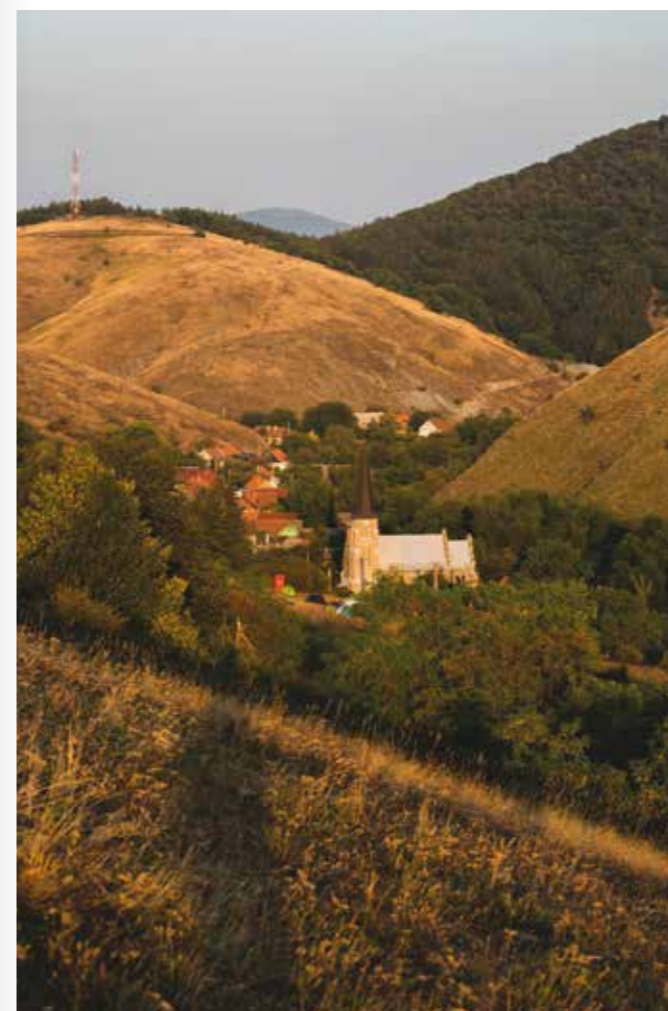
Přihlaste se do soutěže **Banátský výrobek roku** a získejte pro své produkty ocenění kvality, podle kterého se na pozná to nejlepší, co Český Banát nabízí.

Vítězové v kategoriích Potraviny, Alkohol a Řemeslný výrobek získají právo označovat své produkty pečeti Banátský výrobek roku, propagaci v časopisu Český Banát a vybraná prodejní místa na Festivalu Banát.

Pro registraci do soutěže napište na adresu **casopisceskybanat@gmail.com**.

Soutěž probíhá pod záštitou UDSCR (Demokratický Svaz Slováků a Čechů v Rumunsku), Velvyslanectví České republiky v Bělehradě a Velvyslanectví České republiky Bukurešti.

Vážení čtenáři,

v tomto čísle časopisu Český Banát bychom vám rádi představili krátké portréty jednotlivých českých vesnic v rumunském i srbském Banátu. Chceme místním připomenout, na co mohou být právem hrdí a turistům přiblížit zdejší zajímavosti, které by neměli minout. Některé z těchto článků připravily krajské děti a mládež. Přinášíme vám rovněž přehled aktivit českých organizací, které v regionu působí – Český Banát, Člověk v tísni, Charita ČR, Klub českých turistů, CK Kudrna a Visit Banát. K tématu se vyjádřil také zmocněnec pro krajské záležitosti Ministerstva zahraničních věcí ČR Jiří Krátký. Další rozhovory nám poskytli Kateřina Žádníková, první stážistka programu Erasmus+, Emanuel Veverica, kulturní aktivista v Českém Sele, a odcházející dirigent a jeho nový nástupce mandolínového souboru ze Svaté Heleny. Samozřejmě nebude chybět přehled aktualit za uplynulý půlrok a kalendář nadcházejících akcí. Zároveň vám chceme představit novou soutěž určenou krajanům, kterou vyhláší Velvyslanectví ČR v Bukurešti – Banátský výrobek roku. Podrobnosti najdete na druhé straně obálky. Chybí vám aktualita z vaší obce? Napište nám, rádi vaše texty zveřejníme. Příjemné a obohacující čtení vám přejí

*Klára Jíchová (Svatá Helena, Gernik)
Alexandr Gajdzica (Eibenthal)
Stanislav Havel (Bela Crkva, České Selo, Kruščice, Vršac)*

Český Banát

občasník pro krajaný v českých vesnicích v Rumunsku a Srbsku

Rídí redakční rada ve složení Klára Jíchová (Základní škola Gernik, Základní škola Jana Amose Komenského Svatá Helena), Alexandr Gajdzica (Základní škola Eibenthal), Stanislav Havel (Bela Crkva, Česko Selo, Kruščice, Vršac)
Kontakt: jichovaklara@seznam.cz, agajdzica@seznam.cz, havelstan@gmail.com
Grafická úprava: Jana Baldová (jana.baladova@seznam.cz)
Toto číslo vydal: Demokratický svaz Slováků a Čechů v Rumunsku
Náklad: 500 ks
Uzávěrka tohoto čísla byla 13. 4. 2022

Obsah

Vyhledky	5
Nejprve musím být člověkem	6
Portréty Českých vesnic	7
Bígr	8
Eibenthal	9
Gernik	10
Rovensko	11
Svatá Helena	12
Šumice	13
Srbský Banát	14
České Selo	14
Bela Crkva	15
Kruščice	15
Nejllepší bude, když České Selo sami navštívíte	16
O počátcích turismu v Banátu	17
Chceme pracovat na tom, co už existuje	19
Snažíme se o šetrnou turistiku	21
Festival je naše vlajková loď	22
Pomoc Charity České republiky	23
Člověk v tísní	23
Odjíždím bohatší o nové zkušenosti	24
Třicet dva let jsem dirigoval	26
Dirigovat je fajn, pokud máte kolem sebe dobré muzikanty	28
Srbský Banát je pro Brontosaurus druhým domovem	30
Aktuality Rumunsko	32
Aktuality Srbsko	38
Záhada klíče	40
Krajanský pohár Banat Cup	42
Kalendář akcí	43

Vyhledky

Letošní rok pohledem Štefana Boudy, předsedy Demokratického svazu Slováků a Čechů v Rumunsku

Rozdělení svazu je v jednání. Plánujeme samostatný český svaz s novým názvem od roku 2023. Jedná se samozřejmě i o rozdělení majetku. Jako filiálka máme samostatný majetek, samostatný inventář (auta, nemovitosti atd.), který předáme novému svazu. Členové Demokratického svazu Slováků a Čechů v Rumunsku (UDSCR) se automaticky stanou členy nového svazu. V současnosti připravuje pan poslanec Merka zákon o rozdělení pro parlament, některé důležité detaily je ještě třeba dopracovat, např. předání mandátů v zastupitelstvech za UDSCR novému svazu. V létě bychom rádi uspořádali sjezd a poté už požádali soud o zmiňované rozdělení.

Příští rok na jaře vyprší čtyřletý mandát předsedů místních organizací, filiálek i předsedy UDSCR a budou se konat nové volby. Pokud ale vznikne nový svaz, budou se volby konat v jiném termínu dle nově vytvořených stanov.

Rovněž srdečně zveme na naši nejdůležitější akci, Folklorní festival, který se bude konat letos 6. srpna 2022 na Bígru. Dále se bude dne 1. října konat Babiččin koláč (přehlídka sladkého pečiva dle receptů našich babiček) a Den českého jazyka v Herkulesu. Na srpen plánujeme setkání rodáků na Svaté Heleně, Gerniku i Rovensku. Pokud se rozdělení svazu uskuteční, uspořádáme ještě letos velký sjezd pro všechny členy nového českého svazu. •

Štefan Bouda
předseda UDSCR

Nejprve musím být člověkem

Duchovní slovo

Milý čtenáři,

viděl jsem na obrazovce člověka, státníka, prezidenta, jak na Vánoce líbal v kostele obraz. A za necelé dva měsíce bombarduje domy a zabíjí lidi! Svatá válka neexistuje! Existuje jenom válka, která mrzačí a zabíjí, nechává za sebou trosky, ruiny hmotné i duševní. Život je Božím darem, jenom Bůh ho může dát, jenom On ho může i vzít. Proto musíme respektovat lidský život. Život každého člověka je svatý. Bohužel, leckterý člověk, který se vyšplhá dočista vysoko na společenském žebříčku, si někdy dělá nárok na to, že on ví všechno lépe než ostatní, že on ví, co je pro druhé dobré, že on je Bohem. Nedomnívejme se, že když zajdeme někdy do kostela, uděláme si kříž a odříkáme bezmyšlenkovitě modlitbu, jsme vypořádání s Bohem, s lidmi a naším svědomím.

Dům začínáme stavět od základu a teprve potom stavíme zdi a až nakonec střechu. Opačně to není možné! Zdi a střecha nemají na čem se opírat, když nemáme základ. To znamená, že nejprve musím být ČLOVĚKEM, a teprve potom můžu být možná křesťanem, muslimem, buddhistou, možná řidičem, lékařem, učitelem, truhlářem... Žijeme na stejné planetě, na té jisté zeměkouli. Nemáme každý svoji zemi, i když máme různá náboženská vyznání, různá zaměstnání, různé mateřské řeči, i když žijeme v různých státech. Konec konců, lidskost je nade vším.

Také jsem slyšel, jak člověk ospravedlňoval své zlé jednání citováním z Bible. Ale to jistě dělal i ďábel, když pokoušel syna Božího, aby se vrhl z vrcholu jeruzalémského chrámu dolů: „Svým andělům vydá o tobě příkaz, aby tě ochránili, a ponесou tě na rukou, abys nenarazil nohou na kámen“ (Lk 4,10–11). Můžeme znát možná celou Bibli nazpaměť, ale to ještě neznamená, že jsme křesťané a dobří lidé! Křesťanství není ideologie, křesťanství je život, je to něco, co musíme prožívat.

Jak se máme vyrovnat s tou válkou? Zmocňuje se nás zlost, hrůza, vztek. V první řadě pamatujme na křesťanskou a konkrétní

lásku (potrava, oblek, ubytování, léky...) vůči těm, kteří utíkají před válečnou hrůzou. A potom nejučinnější zbraň křesťana je modlitba, vytrvalá modlitba. Možná se ptáme, jak se může na to Bůh dívat? Nezapomeňme, že Bůh obdaroval člověka svobodou. Svoboda je Božím darem. Bůh stvořil člověka svobodného. Nejsme nějaké divadelní loutky nebo roboti. Bůh respektuje naši svobodu i tenkrát, když my se rozhodneme běžet po šanci, křovím, a ne rovnou cestou, i když my se k němu otočíme zády. On čeká na náš návrat, čeká, abychom změnili své myšlení a chování. Nemůžeme žádného nutit do kostela, a také nemůžeme žádnému bránit v tom, aby šel do kostela. Víra v Boha je věcí svobodného rozhodnutí člověka. Ale svoboda je nevyhnutelně spojená s odpovědností. Jsme odpovědní za naše činy, za to, co děláme. Možná, že tady na zemi každý člověk se nebude zodpovídat za své zločiny, možná, že někteří se tomu vyhnou, ale před Božím soudem vůbec žádný člověk tomu neunikne. •

**Jako křesťané nemůžeme být
beznadějní! Bůh je dosti mocný,
všemohoucí, aby obrátil i zlo v dobro.
A „(...) těm, kdo Boha milují,
všechno napomáhá k dobrému.“**

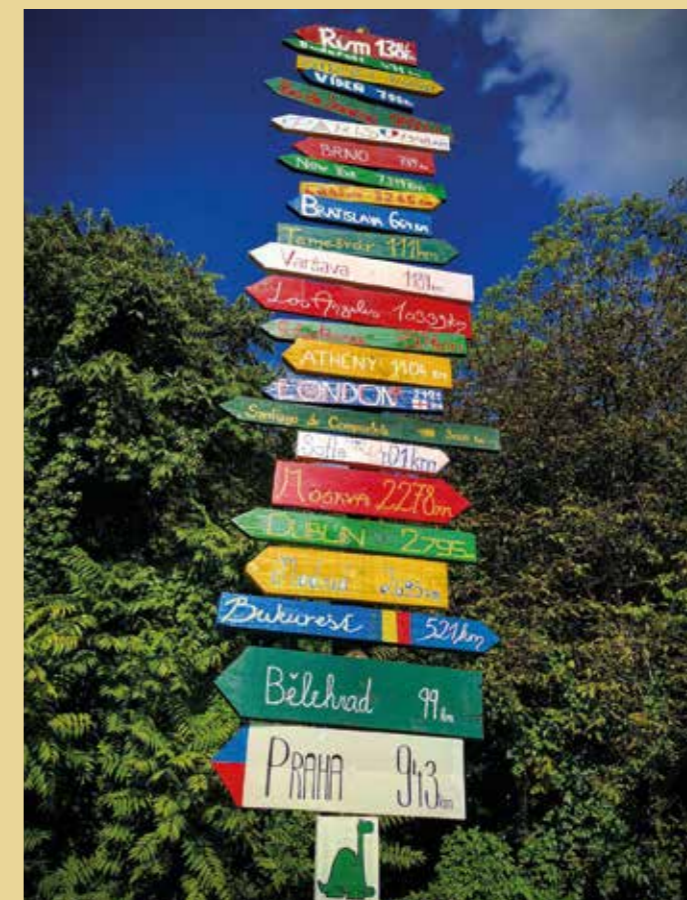
(Řím 8, 28)

Josef Přelouček
gernický farář

Pan farář Josef Přelouček oslavil v březnu tohoto roku významné životní jubileum. Redakce ČB se připojuje k četným gratulantům, kteří by mu rádi popřáli hodně Božího požehnání, zdraví a veselé mysli do dalších let. Jsme moc rádi, že Vás tady máme.

Portréty českých vesnic

Turistický rozcestník v Českém Sele

Tento časopis nese jméno Český Banát. Podobné označení byste ale v mapách a atlasech hledali marně. Termín Český Banát, Banatul Cehesc, je nové označení, které se ještě nestačilo vžit ani mezi českými krajany, natož mezi většinou rumunskou populací. Banát je historická země, podobně jako Morava nebo Slezsko. Rozkládá se na území Rumunska, Srbska a Maďarska. Český Banát pak označuje české osídlení na území prvních dvou států. Jde především o české vesnice: Bígr, České Selo, Eibenthal, Gernik, Rovensko, Svatá Helena, Šumice a další místa s významnou českou menšinou jako Bela Crkva nebo Kruščice. Není to ohraničené území, spíš výběr míst, která jsou výjimečná svou českou kulturou a tradicemi. Na následujících stranách se Vám pokusíme představit, co je Český Banát. Na internetu navíc najdete dvě aktualizované stránky, které vám mohou pomoci v orientaci. Jsou to www.banat.cz a www.visitbanat.com. •

ag

Bígr

Vesnice se dříve jmenovala Schnellerruhe. Byla pojmenovaná podle generála, který ji založil.

Nejbližší osadou je obec Berzáška, vzdálená kolem 18 km. Vesnice leží 550 m n. m., má tvar římského kříže a v současnosti zde žije devadesát osob.

Generál Schneller byl pověřen zalidněním kraje. Němcům se ale do pustiny nechtělo, a tak byli na řadě Češi. Nastal rok 1828 a k tomu slova do kolébky: „*Tak jsme tady! Tady máte sekry a pily. Vezměte si dříví, kolik chcete. Postavte si domy.*“ Jenže se jim vysmálo ticho pralesa a slíbené výhody a blahobyt byly nahrazeny pláčem a hladem. Noví obyvatelé následně přišli z Domažlicka, Plzeňska a Lhoty na Příbramsku. My už jsme pátá až šestá generace.

Vesnička ukrývá mnoho zajímavostí, a proto jich vzpomenu aspoň pár:

Jak je zmíněno výše, vesnice do roku 1925 nesla jméno Schnellerruhe.

V roce 1876 byl vystavěn kostel k počtě Svaté Trojice, do té doby byla jen modlitebna svatého Václava.

Roku 1877 byla vystavěna škola a prvním učitelem byl rolník Josef Řehák.

V roce 1947 začala reemigrace do Čech. Tenkrát odešla i Nana Mlezivová, babička fotbalisty Pavla Nedvěda.

V roce 1977 nastoupil učitel Iosif F. Mleziva a je kantorem dodnes.

Naivní malíř Josef Řehák se stal známým v celém okolí. Je autorem obrazů v kostelích na Bígru, Eibenthale, Svaté Heleně, Gerniku a Rovensku.

Iosif F. Mleziva v roce 2019 na výstavě národnostních menšin Rumunska v OSN, v New Yorku, zastupoval českou menšinu.

Vesnice je označována za zapomenutou větvíčku české země a chudou dědinu, ale okolí je jako kousek ráje, kde bystřiny splývají s drobnými vodopády a lesy jsou plné zvěře a zpěvu ptactva. Setkávání lidu zní pozdravem „*Pochválen buď Ježíš Kristus!*“. Mezi Prúhonem a Fořtovnou nese kůra bukových stromů jména pasáčků, zamilovaných, hajných a lovců.

Každá česká vesnice je něčím krásná a něčím vyniká. Bígr si na pomoc bere své předky. Kdo se asi dovedl podívat do hloubi srdce horníka, když odvážně směřoval do tmy, do nebezpečí? Bígerská kapela byla a je známá ve vřkolu jak mezi Rumuny, tak Čechy. Když vlci pořádal v zimě koncerty, inspirovali Bígeráky, aby se i oni stali dobrými a odvážnými lovci. •

Iana Mleziva

Eibenthal

V Eibenthale, v Tisovém údolí, byla krátce po jeho založení roku 1827 objevena ložiska nejlepšího černého uhlí, což ovlivnilo celou budoucnost této vesnice.

Na tisy tu dnes už nenarazíte, všude okolo jsou ale rozsáhlé smíšené lesy s dominancí dubů a buků. Původní vesnice stála na kopci nad současnou vsí v místě zvaném Prúhon. Dodnes je možné v zarostlých sadech najít kamenné základy některých budov. Brzy se tu ale projevil nedostatek vody, a proto se Eibenthal přesunul tam, kde jej najdete dnes. Časem se začal těžit také chrom a azbest, vesnice tedy byla beze zbytku hornická. Eibenthal kopíruje údolí potoku Tisovice, přičemž asi 2 km proti proudu dojdete do hornické kolonie Baia Nouă (Nové Doly) zvaný Ujbányje. Samotný důl je ještě o kus dál, najdete zde už ale jen ruiny a rezavou důlní věž.

Novodobá historie vesnice se začala psát roku 2006, kdy byly po tragickém neštěstí v šachtě doly uzavřeny a většina eibenthalských zůstala bez práce. Okolní krajina neumožňuje zemědělskou obživu, a lidé se proto ve velkých počtech začali stěhovat do okolních měst nebo do Čech. V dobách největšího rozkvětu bylo jen zaměstnanců dolů šest set. Dnes zde dohromady žije přibližně sto padesát lidí. Turistický ruch byl jedi-

nou šancí. Chopili se jí místní rodák Tiberiu Pospíšil se Štěpánem Slaným a Honzou Dubnem. Otevřeli hospodu U Medvěda a převzali organizaci malého festivalu. O jejich počínání se více dočtete v rozhovoru o projektu Visit Banát. Dnes je Eibenthal nejrychleji rostoucí vesnicí, kam se v minulých letech vrátili tři mladé rodiny a letos přibýly další tři.

Z onoho malého festivalu je dnes největší akce Českého Banátu, které se každoročně účastní téměř dva tisíce lidí. Pokud se na Festival Banát rozhodnete přijet po vlastní ose nebo nejdelším středoevropským expresem, zažijete čtyři dny té nejlepší kombinace hudebního festivalu a dovolené v horské vesnici. Když přijedete kdykoli jindy, můžete si užít kilometry značených turistických tras po místních kopcích s nádhernými výhledy, prozkoumávání opuštěných budov důlní společnosti, špičkovou gastronomii v Restaurantu Eibenthal i posezení v tradičních místních hospůdkách. •

ag

Gernik

Gernik leží ve dvou údolích. Bývala to největší česká vesnice, žilo zde téměř třináct set lidí a nespočet koní.

Za Gernikem ve směru na Rovensko můžete na potoce u Petra navštívit zachovalé vodní mlýnky (vodenice). Jeden z mlýnků je stále funkční, mele se tady kukuřice a pšenice. Přímo ve vesnici jsou čtyři vodenice, kostel, křížová cesta, mnoho zachovalých tradičních stavení a Filipova díra, úchvatná jeskyně. Nedaleko Gerniku ve směru na Svatou Helenu leží další jeskyně, která se jmenuje Turecká díra. V Českém domě, v místním muzeu, se můžete podívat, jak se žilo dříve. Jsou zde vystaveny i gernické kroje, které však můžete vidět i naživo každou neděli v kostele; o svátcích si je obléknou i mladé ženy. Po vsi se nachází několik studánek s pitnou vodou – v Potůčku, na Hřebeně, na Malé Straně, u Pramene a ve Zmrzlé ulici. Nezapomeňte ochutnat chleba z pece, tradiční *dolky* a *máčení*, kulaté české koláče, šípková povidla, kořalku a domácí sýr, to vše vyrábí skoro každá místní rodina. •

Maria Piecec, Karel Vinsch

Rovensko

Rovensko je malá vesnička. Najdete ji na návrší uprostřed lesa, 20 km daleko od Šopotu Nou, obce, pod kterou spadá.

Rovensko je rozděleno na čtyři části: Malá Strana, Velká Strana, Za Pánka a Za Procháškojc. Žije tady trochu přes padesát lidí.

V centru se nachází všechny důležité budovy jako škola, kostel, obchod (krám), kulturní dům (kamín) a budova svazu (sediu), kde se můžete podívat do malého muzeum. Za Pánkem najdete také baptistickou modlitebnu.

V centru máme také park, kde se nachází nové hřiště, dřevěné sošky a velká lípa s posezením, kde vám doporučujeme dát si v létě studené pivo.

Na Rovensku jsou pěkné výhledy a západy slunce. Je od nás pěkně vidět na Gernik, Dunaj a na helenské vrtule.

Blízko vesnice najdete vyhlídku, kde se také můžete podívat na řeku Neru.

Doporučujeme u nás ochutnat rovenské české koláče pečené na plotně, *dolky*, med, kravský sýr, plněné buchtičky, *chebdinková povidla* (chebdinky jsou černé bobule) a také domácí slivovou kořalku. •

Gabinka, Daniel a Johan Cotva-Salaba, Maria Prajac

Svatá Helena

Až přijedete k nám na Svatou Helenu, nejprve se pokochejte výhledy do okolní přírody na louky, kopce, lesy a samozřejmě na Dunaj.

Nejkrásnější výhled na Dunaj nabízí naše vyhlídka; dostanete se k ní cestou od křfova po červené značce. V okolí také můžete navštívit mnoho jeskyní plných krápníků i netopýřů. Dalším navštěvovaným místem je Kulhavá skála, skalka s jeskyní nad potokem několik kilometrů za vesnicí. Z vesnice také vede kamenitá stezka až dolů k Dunaji, po které chodívali před mnoha lety místní chlapi chytat ryby a koupat se v řece. Kolem vesnice roste mnoho druhů rostlin. Velkou zajímavostí jsou tzv. dolíky, místa, kde se propadla půda. Byly a jsou velmi úrodné, pěstují se zde brambory, kukuřice, fazole, česnek atd. Někteří lidé si zde vysázeli sady. V okolních lesích žijí divočáci, srnci, jeleni a od letošní zimy i medvědi. Na loukách se pasou vesnické krávy, ovce, kozy, koně.

Před desíti lety bylo kolem vesnice postaveno dvacet jedna větrných elektráren, jež vyrábějí 530 MW za den, což jsou 2 % produkce elektřiny v Rumunsku.

Přímo ve vesnici najdete tři kostely: katolický stojící v samém centru, starý baptistický v Doubí a bývalý evangelický, rovněž stojící v centru, který dnes slouží baptistům. Ve středu vesnice stojí budova nové školy z roku 1998, dvě budovy staré školy, kamín (kulturní dům) a budova charity. Děti a mládež se večer scházejí v parku a těší se na nové hřiště za školou. O nedělích se hrává fotbal nad vesnicí na hřišti u rybníčka Louž.

Nezapomeňte ochutnat helenské rohlíčky, tradiční sladké pečivo plněné džemem, ořechy nebo čokoládou. Téměř každá rodina si vyrábí svůj kozí, kravský nebo ovčí sýr a přibližně dvakrát ročně pořádá zabijačku, takže pak můžete ochutnat klobásy, škvarky, špek atd. Na podzim se hodně zavařuje a nakládá zelenina. Specialitou jsou chebdinky, černé bobule zdravé na plíce, které se jedí nasladko. •

Adela Pek, Anna Pec, Gabriela Pec, Alex Popescu

Šumice

Šumice je nejmenší a nejodlehlejší českou vesničkou.

Žije zde zhruba padesát lidí a na nejbližší Rovensko vede dlouhá a náročná cesta banátskými pralesy kolem nejvyšší hory této oblasti – Svinice Mare (1224 m n. m.) Autem se sem dostanete na rozdíl od ostatních vesnic ze severní strany hor. Díky své poloze nabízí Šumice krásné výhledy na horský masiv Muntele Mic a samotnou vesnici. Ves se rozkládá na dvou stranách mělké rokle, na jejímž dně teče potůček.

Krátkou procházkou se dostanete na malebný krchov. V neděli zase ve zdejší kostele zasvěceném svatě Anně a Jáchymovi můžete poslouchat tradiční liturgické písně krajanů v podání místního ženského sboru.

Ve vesnici stále přetrvává výroba tradičních nůší, košíků a jiného zemědělského nářadí. Místní vás ochotně pohostí tradičními koláči a buchtami s domácími povidly. •

ag

Srbský Banát

Seznamte se také se srbskou částí Banátu a jeho okolím, kde rovněž žijí čeští krajané.

Přinášíme vám stručnou charakteristiku nejvýznamnějších obcí s českou komunitou a také kontakty na představitele českých spolků v Srbsku. •

sh

Krušická cesta k českému Etno domu

České Selo

V srbské cyrilici Чешко Село (v překladu Česká ves), mezi místními Čechy známé pod jménem Ablian nebo Fabian, je jediná ryze česká vesnice v srbském Banátu.

Je součástí obce Bela Crkva (Bílý kostel). Vesnice je proslulá převážně tím, že se jedná o sídlo s nejvyšším procentuálním zastoupením Čechů v Srbsku. Ti sem přišli spolu s dalšími Čechy, kteří znovu zalidňovali jižní pohraničí Rakouska po rakousko-tureckých válkách v 18. a 19. století. Údajně se jedná o potomky Chodů. Velká část místních Čechů přišla z rumunské části Banátu, ze zaniklé osady Panasca. V malé vesničce žije trvale přibližně dvacet obyvatel a zcela jistě stojí za návštěvu. •

Turistické zajímavosti: Muzeum Čechů v Srbsku, Český dům nebo český hřbitov.

Kontakt:
Česká beseda České Selo
Jovica Pal
Jovicapal83@gmail.com

sh

Kostel svatého Jana Nepomuckého v Českém Sele, založený v roce 1900

Bela Crkva

Bela Crkva je největší obec v srbském Banátu, kde žijí čeští krajané.

Oficiálně má deset tisíc obyvatel. Sídlí zde Česká národní rada a jedním ze čtyř oficiálních jazyků je v celém belockrvanském okrese také čeština. •

Turistické zajímavosti: Belockrvanské jezera, pravidelné farmářské trhy, Český dům, městský park.

Kontakt:
Česká beseda Bela Crkva
Václav Šistek
ceskabesedabelacrkva@gmail.com

Pohled na Belou Crkev z vyhlídky Tři Kříže

sh

Kruščice

Kruščice leží 5 km jihovýchodně od Bele Crkve.

V obci, kde žije přibližně sedm set obyvatel, najdete kolem dvou set českých krajanů. Na základní škole se vyučuje český jazyk. V kostele svatého Václava jsou mše svaté v českém jazyce a zpívá se z českých kancionálů. •

Turistické zajímavosti: Český dům, Etno dům, kostel sv. Václava.

Kontakt
Česká beseda Kruščice
Josef Irović
Jozefirovic4@gmail.com

sh

Češi v Banátu už dávno nežijí jen ve svých vesnicích. Během staletí se někteří krajané přestěhovali za prací i z jiných důvodů do blízkých měst a obcí. Významné české menšiny dnes můžete najít také v srbském Bělehradu, Gaji a Vršci; v Rumunsku Češi žijí v Băile Herculane, Berzasce, Bozovici, Caransebeș, Eșelni, Liubkové, Nové Moldavě, Orșavě a Zlatici.

Nejlepší bude, když České Selo sami navštívíte

Rozhovor s Emanuelem Vevericou, propagátorem pohostinství a turistiky v Českém Sele

Panorama Českého Sela

Do malé české vesnice v Srbsku přišel mladý pár, aby tu začal svůj nový příběh. Milica Knežević a Emanuel Veverica přišli před rokem do Českého Sela, kde začali opravovat, zvelebovat a čistit vesnici, ale hlavně se zde začali starat o turisty, kteří do této originální české vesnice přicházejí.

Co Vás přivedlo do Českého Sela?

Táhlo nás to domů. Moje (Emanuelova, pozn.) babička pochází z Českého Sela. Jmenovala se Šmídová a její rodina patřila mezi první zakladatele Českého Sela. Oni jinak pochází z Praskoles. My tu měli dům a jednoduše se rozhodli vrátit v březnu minulého roku. Byli jsme tu devět měsíců a viděli, že začali přicházet i turisté, kteří si prošli vesnicí a většinou zase odešli bez možnosti kontaktu s místními.

Jak to tu tedy, Emi, vypadalo, když jste přišli?

Nikdo nikde nebyl. Nikdo se o nic moc nestaral. My nechtěli jen sedět doma, ale pracovat. Sekali jsme trávu v centru vesnice i okolo kostela, udělali ze sudu velký odpadkový koš, vyčistili prostranství před vesnicí, umístili tam českou a srbskou vlajku, natřeli autobusovou zastávku i plot kolem Českého domu. Uklízeli jsme několikrát odpady ze silnice z Červené Crkve do Českého Sela. Jednoduše jsme chtěli oživit vesnici, aby se vidělo, že se tu žije. Teď už to tu vypadá trochu k světu.

Milica Knežević a Emanuel Veverica před Českým domem v Českém Sele

Vrací se tak život do české vesnice, která teď slaví malé výročí.

Je to tak. Bude to sto osmdesát pět let od doby, kdy bylo založeno České Selo. Ne středověké osídlení, ale to dnešní. V roce 1837 přišlo dvacet čtyři rodin a založili vesnici. Oni nejdříve přišli do dnešního Rumunska. Vystavěli si osadu Paňaska v kopcích nad Dunajem. Ale tam byly těžké podmínky pro život. Píše se, že tam hodně strádali. Tak si dali žádost na přestěhování. Bylo jim vyhověno, a tak přišli do sousední vesnice Jasenovo. Tam je ale nechtěli přijmout, protože měli jinou víru a jazyk. Bylo jim tedy vyměřeno místo tam, kde se nachází dnešní České Selo s tím, že si zde mohou vystavět stavení. Tak bylo 12. dubna podepsáno Memorandum, které českým přistěhovalcům dovozovalo postavit si celou vesnici. České Selo nemělo nikdy více než dvě stě osmdesát obyvatel. To bylo maximum. A co je ještě zajímavé, že se vesnice nikdy nerozšiřovala a vždy měla tři ulice. Jak to bylo tehdy vystavěno, tak dispozice vypadá i dnes, jen je zde o dost méně obyvatel.

Co může dnes České Selo nabídnout?

České Selo je jedna z nejmenších vesnic v Srbsku. A k tomu zde žijí Češi a to je pro lidi zajímavé. Mnoho lidí v Srbsku ani nevědělo, že tu Češi žijí. Pochopitelně přichází čím dál více turistů také z České republiky. Máme tu muzeum Čechů, Český dům, kostel svatého Jana Nepomuckého nebo český hřbitov. Je tu také udržované dětské hřiště s pěkným částečně zastřešeným posezením.

A kde si turisté mohou najít informace o Českém Sele?

Založili jsme facebookovou stránku Česko Selo, která má přes tisíc sledujících. Jsou tam kontakty, můžete tam vidět akce, které děláme. Hodně nám pomáhají také recenze na internetu od hostů, kteří nás navštívili. Vznikl například pořad Kulturista (v srbsčině), který patří mezi nejpobulárnější pořady na internetu o Českém Sele. Já jsem v tom pořadu průvodcem po vesnici. Snažíme se propagovat České Selo jak to jde, ale nejlepší bude, když přijedete a navštívíte ho sami. Budete vítáni! •

sh

O počátcích turismu v Banátu

Vzpomínky na turisticko-banátské počátky... Vilda Dvořák se do Rumunska začal pravidelně vracet díky dvěma revolucím. Cesta byla dlouhá, ale povedlo se podpořit české vesnice, které se poté otevřely turistům.

Jsem padesátý ročník; projíždět železnou oponu po frontách v bankách na „devizový příslib“ jsem vyloučil, a tak jsem jako zavilý horal jezdil jen do kopců Slovenska, Bulharska a hlavně Rumunska. Tato země mě v sedmdesátých letech od prvních okamžiků okouzila tou úžasnou pestrostí horstev v této části karpatského oblouku, vstřícnými lidmi všude na horách a hlavně neomezuující volností. Do půlky osmdesátých let jsme tam s přáteli prošli, co se jen dalo a mnohá místa i vícekrát. A právě v té době nastaly pro milovníky Rumunska dvě významné události; Miloslav Nevrlý vydal poprvé svou legendární knihu Karpatské hry a v totalitním Československu začaly pomalu prosakovat zvěsti o české enklávě při Dunaji na konci Karpatského oblouku. Třeba Pavel Baudyš, redaktor tehdejšího mládežnického časopisu Ohníček, vyslechl výzvu

bígerského učitele Iosifa Mlezivy a v roce 1987 mu dovezl balík z redakce se spoustou tehdy oblíbených komiksů a napsal první články v bolševickém tisku o Trosečnicích z Bígru. Kamarád Olin Hložek měl otčíma ze stejné vesnice, jezdil tam pravidelně od dětství a nadšeně nám o tom velkém návratu v čase vyprávěl. Prosakovaly už i zvěsti o velmi zdařilém a hned po natočení trezorovém dokumentu Piemule z roku 1983 od Jany Ševčíkové. Těmto impulzům se nedalo odolat a i já v roce 1988 Banát poprvé navštívil.

Bylo k tomu tehdy však zapotřebí velké snahy a trpělivosti, neboť nejenže o krajanech v Banátu tenkrát u nás skoro nikdo nevěděl, ale tehdejší Ceaușescův totalitní režim těmto kontaktům vůbec nepřál, a to i navzdory tomu, že Rumunsko

„Po čase ještě bylo co v té době potřebného vozit, ale už nebyly prostředky na pronajímání autobusů, tak jsem přibíral zájemce o poznání tohoto božího kraje za příspěvek na bus.“

a Československo byly spřátelené země. Návštěvy i pomoc Čechům v Rumunsku tak byly často velmi dramatické a riskantní, protože cesty pod horami v oblasti Dunaje, kde české vesnice leží, patřily k přísně střeženému hraničnímu pásmu, tzv. divoké hranici, kde často docházelo k pašování či útěku lidí přes řeku do protější Jugoslávie. První můj tamní kamarád byl učitel Lojza Špicel, rodák z Rovenska, který se přiznal do Gerniku a stal se ředitelem místní školy. Později už jsem více tíhl ke Svaté Heleně, kde mě hnedle, coby sirotka, adoptovali ke svým pěti dětem Ana a Dolfa Klepáčkovi z Husího rynku. Zažíval jsem tam tehdy nejen naopakovatelnou atmosféru u nás už neexistujícího hospodaření a žití s Bohem, ale i zatčení pohraničníky při Dunaji na Alibeku a sedmikilometrový pochod pod nabitými samopaly do kasáren v tehdejší Pescari (nynější Coronini). Ten kraj jsem si ale hned bezmezně zamíloval a rozhodl se tam vrátet, co jen to půjde.

Tomuto mému rozhodnutí na konci roku 1989 napomohly skoro současné revoluce v obou zemích (naše nekrvavá 17. 11. a rumunská krvavá 22. 12.). V Praze hned v lednu 1990 založil v Planetáriu Jaromír Plíšek spolu s Michalem Lobkowiczem a Vilhou Vikovou-Anýžovou Sdružení pro pomoc krajanům v Rumunsku a já tam byl pověřen vedením brněnské větve a současně starostí o Svatou Helenu. V našich sdělovacích prostředcích tehdy kolovaly hrůzostrašné zvěsti o zhroutilí rumunského zásobování a všeobecném hladu. Od Občanského fóra i Českého červeného kříže jsme tehdy dostali nemalé materiální i finanční prostředky a „do svých“ vesnic začali vozit autobusy nejdříve málo potřebné konzervy do stále dobře fungujících hospodářství a hned vzápětí krajanů poučení už jsme vozili jen potřebné zboží: cukr, kvasnice, kroupy, léky a hlavně žárovky (biky)! Po čase ještě bylo co v té době potřebného vozit, ale už nebyly prostředky na pronajímání autobusů, tak jsem přibíral zájemce o poznání tohoto božího kraje za příspěvek na bus. Současně jsem trpělivě přesvědčoval krajanů, že ubytovat tyto „nutné“ turisty jim zajistí pokračování potřebných zásilek i finanční přílepkování. A tak v roce 1992 vznikla hlavně na tuto oblast zaměřená cestovka Kudrna a vlastně i počátek banátské turistiky.

První zájezdy byly plné všeobecného bloudění přijedších; mapy totiž tehdy žádné nebyly! Také nesmíme zapomenout, že

se jedná o kraj orientačně hodně složitý. Můj „pantáta“ Dolfa Klepáček mě naučil tenkrát cestu mezi Svatou Helenou a Gernikem a Lojza Špicel zase mezi Rovenskem a Gernikem (měl ji hodně vyšlapanou, jelikož po ní chodil dlouho každý večer do Gerniku za svou Katkou a brzy ráno zase zpět za dětmi do své rovenské jednotřídky). Nastávaly ale problémy s opozdílci ve výpravách, neboť v osamocení krajinou pravidelně bloudila. Tak jsem vzal barvičky a nejdříve tuto páteřní banátskou trasu řádně proznačil, aby si na našich výpravách každý mohl zvolit své tempo a přitom se neztratil. V kaňonu řeky Nery už byly značky od rumunských značkařů a trasy mezi Bígrem a Eibenthalem tehdy proznačil tamní český učitel Jarda Svoboda. V druhé polovině devadesátých let se už ujal pomáhání krajanům Člověk v tísni a značení převzal Klub českých turistů, který ještě přispěl k nutnému propojení Rovenska s Bígrem a vydal barevnou turistickou mapu.

Nové tisíciletí a postupné zavírání banátských dolů výrazně zrychlilo zákonitě vznikající reemigrační vlnu. Hlavně mladí ztráceli perspektivy místního uplatnění, stěhovali se za prací do Čech a kraj se začal vylidňovat. Měl jsem strach, že příjizďící turisté, kteří se stali jedním z důležitých zdrojů příjmů pro krajanů, přestanou mít o tuto vylidňující se lokalitu zájem. Naštěstí se tak doposud nestalo a návštěvníci tu stále nacházejí pro nás nezvyklou romantickou krajinu, pohostinnost krajanů a hlavně jakýsi zvláštní, vše prostupující klid. Mnozí se i několikrát vrací, aby mohli pátrat po dalších nových úžasných detailech. A to je i můj případ; po desítkách předešlých návštěv se vždy moc těším, co nového zde najdu a hlavně jak nově příchozím umožním prožívat nemlich to stejné, co jsem v banátské krajině prožíval před pětatřiceti lety já sám. •

Vilda Dvořák a CK Kudrna

Chceme pracovat na tom, co už v Banátu existuje

Rozhovor s Jiřím Krátkým, zvláštním zmocněncem pro krajské záležitosti Ministerstva zahraničních věcí.

Jakým způsobem MZV (Ministerstvo zahraničních věcí, pozn.) podporuje české krajanů v Rumunsku?

MZV má zvláštní krajské oddělení. To se stará o krajanů v zahraničí. Oddělení působí nejen v roli komunikačního mostu. Kromě komunikace a vyhodnocování různých požadavků pomáháme plánovat politiku ČR ve vztahu ke krajanům tak, aby si krajané dále dokázali uchovat svou kulturu a identitu. Aktuálně pracujeme s více než třemi sty spolky v padesáti pěti zemích. Banát je zvláštní objekt péče. Česká republika se snaží

už třicet let podporovat českou identitu v Banátu prostřednictvím nejrůznějších programů, dotací, asistencí, odborných pomoci atd., aby se tak přispělo k zajištění budoucnosti této oblasti.

Podpora má několik forem. České spolky se uchází každoročně o finanční podporu pro své kulturní aktivity. Druhá forma pomoci je zvláštní program, který byl vytvořen v roce 2020. Vznikl z iniciativy lidí, kteří měli zájem, aby byla ze strany českého státu posílena podpora udržitelnosti české identity v této oblasti. Byla vypracována odborná studie.

Došli jsme k závěru, že tu je určitá existenční krize, slabý bod v historii, kdy místní podmínky, jak se zdá, momentálně nenabízí vizi mladým lidem, aby v oblasti zůstali. Byla by to škoda, protože všichni návštěvníci, kteří Banát navštívili, naopak vidí krásu této oblasti a velký potenciál k rozvoji turistického ruchu, za který se v jiných zemích draze platí. Je to jen otázka času, kdy dojde k zviditelnění tohoto potenciálu. Byly identifikovány tyto oblasti možné podpory: cestovní ruch a produkce místních plodin a přírodních produktů, které by bylo možné exportovat. Jedná se o ob-

lasti, jejichž rozvoj současně nenaruší negativně krásu oblasti. Banát je opravdu velmi zajímavý jako turistická destinace. Naší snahou je, aby turistický ruch sloužil místním lidem a nebyl pouze sezónní záležitostí. K tomu se váže řada služeb, které souvisí s kvalitou života. Patří sem i věci jako školství, zachování českého jazyka nebo autenticita v architektuře. Další částí je sociální služba, která je samozřejmě vždy nutná pro starší lidi.

To je ve stručnosti základ projektu, který vznikl na dobu tří let. Věříme, že pokud se tento směr dobře nastartuje a podpoří v začátku, tak už bude ekonomicky soběstačný, protože lidé uvidí, že se tato podpora vrací a že samotná činnost dává smysl a přináší jim to, co pro svůj život v místě a pro zachování tohoto regionu potřebují.

Vy tedy potřebujete spolupráci organizací, které se v této lokalitě dobře orientují. Ty podporujete finančně, a pak tito konkrétní lidé s pověřením MZV realizují jednotlivé kroky a cíle?

Přesně tak, role MZV je především koordináční, tzn. nakontaktovat a podporovat organizace, které tuto expertní znalost mají a dokáží ji v Banátu citlivě použít. To jsou nejčastěji nevládní organizace. Mezi ně se řadí ty, které působí v oblasti dlouhou dobu, třeba Diecézní charita Brno nebo Člověk v tísni. Nyní se Člověk v tísni snaží zajistit nutné spojení mezi potenciálem oblasti v cestovním ruchu a ochranou přírody, architektury a zároveň to vše dobře propojit

se službami, aby přitáhly pozornost turismu. Pak je zde subjekt Český Banát, který je průkopníkem jiné koncepce. Posunuje rozvoj do podoby, se kterou se můžeme setkávat v ČR, tj. kdy se cestovní ruch stává integrální součástí oblasti a ekonomického rozvoje.

„Spolupracující organizace dokáží přilákat odborníky, kteří umí hovořit například o nutnosti zachování životního prostředí.“

Jaké další kroky by měla podpora Českému Banátu přinést?

Například to, co je turista zvyklý mít na aplikaci na mobilním telefonu. Podívá se, co v regionu může najít – jaký typ ubytování, služeb a produktů. To je know-how, které má ČR dobře vyzkoušené. Zmapování vytváří atraktivitu, protože s sebou nese zviditelnění. Důležitá je i propagace v médiích. Patří sem dále odborné přednášky. Spolupracující organizace dokáží přilákat odborníky, kteří umí hovořit například o nutnosti zachování životního prostředí. Když jedete na dovolenou, tak chcete jet za čistým prostředím. To je obraz, který by měl Banát prodat světu – krásné nedotčené prostředí, panenský kraj. Pak samozřejmě není možné, aby nebylo například vyřešeno hospodaření s odpadem. Jsou

to věci, které spolu souvisí, protože kvalitní odpadového hospodářství vytváří kvalitu životního prostředí, kvalitu vody, atd. Myslím, že všechny ty krásné domky, které v Banátu jsou, pokud budou uchovány v čistém prostředí, získají časem velkou hodnotu.

Organizace, které byly vybrány, tedy pracují s pověřením českého ministerstva?

Jsou to organizace, které dokáží poskytnout, co by MZV rádo podpořilo. Každý ze subjektů dává svůj finanční plán pro činnost, kterou chce vykonávat. Stále v tom ale hraje roli velké množství dobrovolnické práce. Ta dokáže vytvořit postupem času pevnější infrastrukturu, která bude schopna vytvořit i pracovní místa, což pomůže přitáhnout lidi natrvalo, aby sami dokázali nabídnout světu bohatství, které tu mají. Zároveň je to křehká oblast, proto nepřichází v úvahu například vystavení nějakých obrovských provozů a fabrik. To by navždy zničilo charakter místa. Chceme pracovat na tom, co už v Banátu existuje, a dotvořit úspěšné udržitelné hospodářství, které region posune dál. Ale hlavně ho zachrání jako takový a nebude ho potřeba přetvářet v něco jiného. Má to jednu podmínku. Vždy chceme na konci našeho úsilí vidět aktivní zájem člověka, našeho krajana z Banátu, o jeho rodný kraj. •

ag

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Snazíme se o šetrnou turistiku

Rozhovor se Zbyňkem Báčou, manažerem projektů Klubu českých turistů, a Pavlem Přílepkem, předsedou rady značení KČT

Mohli byste přiblížit, co všechno vlastně děláte?

PP: Klub českých turistů (KČT, pozn.) je spolek lidí, kteří mají rádi turistiku. Klub pořádá v ČR pro členy i veřejnost jednoduché výlety i velké akce, kde se sejdou tisíce lidí na dálkových pochodech. Snazíme se o šetrnou turistiku. To znamená, že vedeme veřejnost k tomu, aby nám zbylo dědictví, které máme – místa, na která se dá chodit a něco krásného vidět. Snazíme se koncipovat síť turisticky značených tras tak, abychom umožnili lidem vyjít si po trasách, které jim zpřístupní například kulturní a technické památky, přírodní zajímavosti, anebo jsou to prostě pěkné vyhlídky. V rámci ČR máme přes 43 500 km značených tras. Značením se Klub začal zabývat v podstatě hned od svého založení v roce 1888.

ZB: V dobách největší slávy měl KČT 100 tisíc členů, dnes jich má 33 tisíc. Za první republiky šel Klub obrovsky nahoru – měl hodně chat, rozhleden, několik hradů. Znárrodněním v roce 1948 o to přišel a v 90. letech bylo těžké se domoci se původního majetku. Hodně z toho jsme už nedostali.

Jak vypadá činnost klubu v Banátu?

PP: V Českém Banátu má KČT dlouhou historii od 90. let, kdy vznikly první trasy. V loňském roce se podařilo obnovit hlavní trasu. V letošním roce chceme k trasám kolem Eibenthalu přidat další a podpořit cestovní ruch. Vydáme taky aktualizovanou mapu. Zahrne vět-

ší území, abychom do ní dostali kromě rumunské oblasti i část Srbska. Mapa by měla spatřit světlo světa v červnu letošního roku. Spolupracujeme s dalšími lidmi, kteří se pohybují v této oblasti, abychom měli mapu co nejpřesnější. Dneska víme, že jsou tam kromě tras, které udržujeme my, i trasy další a chceme to dát dohromady.

ZB: Já bych jenom kolegu doplnil, že letošní značení bude reagovat na trend, že ubývá lidí, kteří by si chtěli vzít batoh a jít týden po kopečkách. Spíš přibývá lidí, kteří chtějí přijít na jedno místo a tam chodit okruhy a vycházet vždycky z jedné vesnice. Letošní rok bude první, kdy po dohodě s pány Dubnem a Slaným, kteří nám vytipují trasy, přijedeme, trasy vyznačíme a opatříme je i směrovníky, jak jsou lidé zvyklí z Čech.

PP: Chceme doplnit směrovky a poškozené a špatně čitelné vyměnit. Až se kolegové vrátí z Banátu, budeme upřesňovat místa instalace směrovek a texty na nich.

ZB: Loni jsme si všimli, že jdeme v souběhu s rumunským turistickým značením. Proto na podzim došlo k do-

hodě, že když budeme v souběhu, tak už značení nebudeme dělat, protože jim nechceme lézt do zelí. Tam, kde Rumuni nemají snahu značit, budeme ale vyznačovat podle naší metodiky.

Kde všude může turista v Rumunsku vidět vaši práci?

PP: Nejvíce značených tras je kolem Eibenthalu. Pak propojení Eibenthal – Bígr – Rovensko – Gernik – Svatá Helena. Ten přechod je dlouhý zhruba osmdesát kilometrů. Pak jsou trasy kolem Svaté Heleny a dále je dlouhá trasa do Šumice, která byla vyznačena, ale máme informace, že se příliš nepoužívá. Strašili nás, že je to hodně zarostlé, nicméně letos jsme se tady nad mapou shodli, že je nám líto Šumici odepsat, takže jsem zalarmoval lidi, kteří se nebojí a mají zkušenosti. Byli bychom rádi za zpětnou vazbu od místních, na co se máme připravit. Že si vezmeme jídlo na týden a bereme vodu z potoka, jsme zvyklí. Ale problém může být, že to je zarostlé, abychom si to dokázali naplánovat a nemyšleli si, že to zvládneme za týden a ono to bude na čtrnáct dní. Šumice je krásná vesnice a cesta tam vede kolem nejvyšší hory v okolí, takže by to mohlo být turisticky zajímavé. Tak snad do budoucna.

Sám podle turistických tras chodím a moc děkuji za rozhovor i za to, co všechno pro Banát děláte. •

ag

Festival je naše vlajková loď

Rozhovor se Štěpánem Slaným, zakladatelem projektu Visit Banát

Jak bys popsal, co vlastně je projekt Visit Banát?

Díky tomu, že tady už třináct let podnikáme, máme založených několik firem, které se věnují turistice. Visit Banát zastřešuje všechny naše aktivity. Rádi bychom pod touto značkou reprezentovali tuto oblast českým a rumunským turistům i široké mezinárodní klientele.

Jakou roli v tom hraje ubytování?

Na začátku jsme měli dům U Medvěda, dali tam deset postelí a otevřeli hospůdku. Tehdy pro nás bylo ubytování prioritou. Dneska už nabízíme komplexní služby jako expedice nebo festival. Ubytování v Eibenthale i dalších vesnicích už se rozjelo. Zároveň teď cítíme, že vedle českých bačůžkářů by sem chtěla jezdit i náročnější klientela. Medvěd je srdeční záležitost, ale už máme ubytování i v pivovaru a stavíme ubytování, které bude kvalitou tady v okolí bezkonkurenční. Ačkoli nikdo netušil, že to je možné, rozjela se nám restaurace. Ukázalo se, že do restaurace jezdí spousta lidí, ale nemají tady kde zůstat déle. My jim chceme nabídnout alternativu, aby nemuseli spát dole u Dunaje; aby mohli přijet do české vesnice a užít si tady celou dovolenou.

Začali jste hospodou, restauraci se daří, kam dál směřujete v oblasti gastronomie?

Myslím, že restaurací to končí. Vesnice není nafukovací a tady v Eibenthale už pracují všichni, kteří pracovat chtějí. Restaurace je náročná, ale je to srdce všech služeb, které děláme; ať je to festival, expedice nebo cokoli jiného. Jsme rádi, že tu našlo práci dost lidí a že jsme přežili dva covidové roky. Mnozí si řekli na čelo, že v Eibenthale, původně nej-

Štěpán Slaný vpravo

zapadlejší vesnici, stavíme restauraci, ale ukázalo se, že to jde. A v současnosti většinu klientely tvoří Rumuni. O to větší úspěch to je.

Několikrát jsi zmínil expedice. Můžeš trochu popsat, o co jde?

Expedice jsou naše stálice. První školy přijely už v roce 2009. Je to zajímavá alternativa k cestám na západ. Ti školáci tady dostanou intenzivní zkušenost do života. Zjistí, že tady je krajanská komunita a jak se tu žije. Turistika, poznávání, dějepis, čeština, vztah ke krajanům; to je správné budování patriotismu.

Ale v Česku je nejvíce známý asi Festival Banát, že?

Určitě. Festival je naše vlajková loď a myslím si, že i celého Banátu. Někdo říká, že to vesnici škodí, ale já si to nemyslím a nemyslí si to naprostá většina obyvatel. Festival je středobod roku a i jeho ekonomická výnosnost je pro krajany zajímavá. Je to také hlavní

značka Banátu v České republice. Banát se dostává do médií hlavně díky festivalu. Spousta lidí, kteří sem přijedou na festival, se pak vrací a navštíví i další vesnice. Festival je příčinou mnoha pozitivních změn, které se v současnosti v Banátu dějí, ale část krajanů si to ještě neuvědomuje.

Mluvil jsi o komplexních službách. Patří do nich ještě něco dalšího?

Komplexní turistika neznamená jenom to, že ti někdo přijede domů, ubytuje se a ty mu vaříš. Jde o to postarat se, aby je to tady bavilo. Proto se snažíme připravovat turistické trasy, máme půjčovnu kol a koloběžek, míříme na rodiny, jezdí k nám lovci, rybáři, motorkáři... Ale možností i problémů k vyřešení je ještě dost. •

ag

Visit Banát

Pomoc Charity České republiky

V letošním roce máme naplánováno vybavit místní pečovatelky, které pomáhají se zdravotní péčí v Českém Banátu, potřebnými přístroji, které zvýší nabídku i komfort poskytovaných služeb. Jedná se o nákup infračervené lampy pro každou pečovatelku.

Infračervené lampy patří mezi léčebné přístroje, které se používají při fototerapii neboli léčbě světlem. Infračervené světlo proniká hluboko pod kůži do podkožního vaziva a tím spouští řadu blahodárných reakcí v lidském těle. Podporuje prokrvení a prohřívání tkání. Pomáhá tak k uvolnění svalů, ztuhlosti, revmatismu. Je to osvědčená metoda při léčbě bolesti kloubů a při bolestech zubů. Používá se při zánětech, po lékařských zákrocích, k doplňkové léčbě dutin, v dermatologii, pečuje o vlasy a o pleť (léčí akné, vyhlazuje vrásky apod.). Světlo svítí několik minut na bolavé místo a již po chvíli je poznat zřetelný účinek.

Dále se zaměřujeme na každoroční nákup různých kompenzačních pomůcek, které usnadní nejen náročnou práci pečovatelek, ale i komfort pro naše klienty. Bude se jednat o postupné každoroční nákupy potřebných pomůcek. Nadále pokračuje i vedení místních pečovatelek zkušenými vedoucími pečovatelských projektů v ČR, což samotné pečovatelky velmi oceňují.

Pěkný jarní čas všem. •

Bc. Václav Salajka
Ředitel Oblastní charity Hodonín

Oblastní charita
Hodonín

Člověk v tísní

Podpora organizace Člověk v tísní je v tomto roce výrazně omezena náhlou změnou ve finančním plánu Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Místo plánované částky obdržela nevládní organizace jen zlomek peněz, proto i možnosti podpory Českého Banátu a krajanů v Rumunsku budou letos omezené. •

ag

Odjíždím bohatší o nové zkušenosti

Rozhovor s Kateřinou Žádníkovou, první stážistkou programu Erasmus+ na Svaté Heleně a Gerniku

Jak ses dostala na stáž Erasmus+ do Českého Banátu?

V červnu 2021 zveřejnil nabídku stáže Ústav českého jazyka a teorie komunikace Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, na němž studuji. Okamžitě mě to zaujalo, jelikož Český Banát je nejen jazykově velmi zajímavá oblast. Navíc jsem ještě nikde na Erasmu nebyla a stáž pro mě byla mnohem lákavější než nějaký studijní pobyt. Dlouho jsem neváhala. Motivační dopis i přihlášku jsem sesmolila ještě tentýž den, kdy jsem se o stáži dočetla, a hned odeslala.

Co tě tady po příjezdu nejvíc překvapilo?

Velmi těžko se na to vzpomíná. Teď po půl roce mám dojem, že mě snad nic nepřekvapí, a také mi už vše přijde úplně normální. Ale vím, že mě zaskočilo, jak rychle se dokáže měnit počasí a jak silný je na Svaté Heleně i Gerniku vítr, takový u nás ve středních Čechách nemáme.

Co bylo úplně jinak, než sis představovala?

Shánění ubytování na Svaté Heleně. Byla to vlastně zkouška sociálních dovedností. Moc děkuji všem helenským, kteří se mi snažili vyjít vstříc a pomoci. Věřím, že pro další stážisty bude shánění ubytování v budoucnu snazší. Rozumím tomu, že i místní si musí nejprve zvyknout, že k nim na pár měsíců jezdí každou chvíli nový cizí student.

Podcenila jsi před odjezdem něco?

Málo jsem se vybavila do společnosti. Sukně a šaty nosím v Čechách jen výjimečně. Tady v Banátu jsou ale šaty i sukně nutností. Mnohem častěji jsem se tu účastnila společenských sešlostí, které obvykle končily tancem, a tehdy šaty určitě potřebujete. Sukně se zase unosí do kostela, kam se hodí mnohem více než kalhoty.

Co tady vlastně všechno děláš?

Jako studentka českého jazyka jsem se především těšila na to, že si vyzkouším výuku češtiny. Jsem moc ráda, že mi to hlavně v Gerniku bylo umožněno. Má dopoledne na místní základní škole mi po pedagogické stránce dala asi nejvíc. Kromě toho

jsem pak ještě v obou vesnicích, Gerniku i Svaté Heleně, pořádala pro děti kroužky angličtiny a hry na flétnu. Některé děti pak ke mně chodily odpoledne na doučování. Velké množství času mi ale zabrala organizace helenské knihovny. Snažila jsem se v ní knihy roztřídit podle druhů, žánrů i toho, pro koho byly určeny. Vyřadila jsem také takové knihy, které již byly neaktuální nebo tak poničené, že nešly opravit.

V neposlední řadě jsem pak paní učitelce Kláře Jíchové pomáhala s přípravou různých textů, ať už do časopisu Český Banát, či do nově vznikajícího muzea na Gerniku. Spíš než tvorbu jsem ale měla na starosti jazykovou kontrolu.

Co tě tady nejvíc těší?

Děti. Děti jsou čisté a upřímné bytosti, vždycky víte, na čem s nimi jste. Nejste jim sympatičtí? Vězte, že vám to dají najevo. Mají vás rádi? Hned to poznáte. Nekalkulují. Oblíbila jsem si všechny helenské i gernické děti a spoustu jsem se toho od nich naučila. Těšila jsem se na všechny naše hodiny češtiny i zájmové kroužky, protože mě děti dokázaly nabýt neskutečnou energií.

Co pro tebe bylo nejtěžší?

Určitě odloučení. Svým způsobem je pro mě stáž na takovém místě, jakými jsou vesnice v Banátu, složitější než nějaký studijní pobyt v univerzitním prostředí, protože zde velmi vystupují mimo svou komfortní zónu.

Nejenom tedy, že člověku chybí přátelé a rodina, nenachází zde vnitřní útěchu v tom, co je mu blízké. Domov není jen jeden dům, jeden byt, kde člověk vyrostl. Je to naše okolí, lidé, kterými se obklopujeme. Je to to, co známe a v čem se cítíme dobře. Tady v Banátu je pro mě všechno jiné, všechno je tu neznámé a nic nepřipomíná domov. Bylo těžké se s tím vyrovnat a srovnat na tak dlouho dobu jako je půl roku, ale jsem ráda, že jsem to absolvovala. Šla jsem do sebe, o něco lépe jsem se poznala a naučila pracovat se svými emocemi.

S čím v polovině února odjíždíš?

S dobrým pocitem ohledně knihovny. Jsem moc ráda, že jsem v ní stihla provést generální úklid a že nejen děti, ale všichni

„Domov není jen jeden dům, jeden byt, kde člověk vyrostl. Je to naše okolí, lidé, kterými se obklopujeme.“

Odjíždím také s obohacenou slovní zásobou. A z toho jsem jako studentka bohemistiky úplně dětinsky nadšená!

Máš nějaký vzkaz pro budoucí stážisty?

Chodte mezi lidi. Sociální aspekt stáže není vůbec nic lehkého, to jako introvert rozhodně vím. Ale nikde se nemůžete cítit dobře a vítání, nevystříčíte-li nos z pokoje. A už vůbec nemůžete poznat žádnou kulturu žádného kraje, pokud nebudete mluvit s místními. Věřte mi, když říkám, že vaše stáž nebude úplná, pokud budete jen chodit do práce a z práce.

A chceš něco vzkázat místním dětem a mladým lidem?

Dětem bych chtěla vzkázat, aby chodily do školy. Tak jednoduché to je! A učte se jazyky. Určitě jsem jako studentka jazyků zaujatá, ale podle mě jsou cizí jazyky v dnešním světě nepostradatelné. Chodte na kroužky angličtiny a po přechodu na druhý stupeň nepolevujte v češtině a pravopisu. Na trhu práce to pak bude neskutečná výhoda.

Mladým lidem bych přála, aby si dokázali uvědomit svou cenu a potenciál. S mnohými z vás jsem se potkala a mluvila s vámi a viděla jsem, co ve vás dřímá. Poznejte svět, nasbírejte zkušenosti a doma je zúročte. V minulém čísle Českého Banátu jste se mohli dočíst o velké spoustě českých krajanů v Rumunsku i Srbsku a o tom, jak jsou aktivní a podnikaví. Nebojte se rozhlédnout ve svém okolí a vzít příležitost za pačesy. Inspirujte se klidně u ostatních. Máte velikou výhodu, že můžete vzít nejen Rumunsko, ale i Česko útokem. Přidáte-li k tomu pár hodin večerní angličtiny, máte otevřený celý svět. •

Za rozhovor děkuje kj

lidé ze Svaté Heleny teď mají snazší přístup k české a světové literatuře. Ale moc bych si přála, aby se o ni někdo pravidelně staral. Protože ten chaos v ní může opět vzniknout velice rychle.

Odjíždím také bohatší o nové zkušenosti. Čekala jsem sice, že se tu posunu v didaktice, ale cennější mi teď připadají mnohem obvyčejnější dovednosti, které jsem tu natrénovávala. Umím štípat dříví, zatápnět v kamnech, lépe vařím. Naučila jsem se tu navíc žít skromněji a šetrněji a produkovat méně odpadu. To budu ráda praktikovat dál i v Čechách.

Třicet dva let jsem dirigoval

Rozhovor s Rudolfem Mockem, odcházejícím dirigentem mandolínového souboru na Svaté Heleně

Můžete se představit?

Jmenuji se Rudolf Motec. Narodil jsem se na Svaté Heleně v roce 1947. Na Heleně jsem vyrůstal a pak jsem šel do školy v Devě. Když jsem se vrátil, tak jsem se začal zapojovat do baptistického sboru. Tenkrát jsme měli jenom sbor, orchestra začala fungovat déle.

Od kdy vedete orchestr?

Když začla orchestra, tak jsem hrál na akordeon. První písnička, kterou jsme se naučili, byla Jezu, milovníče můj. Tu nás naučil dirigent Odurescu a hráli jsme ji tak dlouho, dokud jsme se nenačili dobře jinou. Odurescu předal dirigování panu Boháčkovi hned, jak jsme se naučili několik písní. Pak roku 1987 se bratr Boháček rozstona a roku 1988 mě požádal, abych ji převzal já. Pan Boháček byl dirigentem po Odurescu. Tak jsem to vzal. Třicet dva let jsem dirigoval. A třikrát jsem předal orchestr. Tady bylo mnoho mládeže. A byla ambice. Tak jsem na zkoušce nechal někoho zkusit dirigovat. Joza Černíků dirigoval asi měsíc a pak odjel do Čech. Štěpa Hružů dirigoval pár neděl, natočili ten čas nějaké kazety s orchestrou a taky pak odjel. Pak jsem to předal Frantovi Karbulů, ten dirigoval asi tři neděle a pak se taky odstěhoval do Čech. A tak jsem si pak řekl: „Pane, dokud mi dáš sílu, budu dirigovat já.“

Napsal jste někdy nějakou písničku?

Abych ji složil, to ne. Ale když jsme šli do jiného kostela a slyšel jsem tam nějakou pěknou písničku, tak když jsem přišel domů, hrál jsem ji na akordeon a moje dcera psala. Napsal jsem jich šedesát sedm. Teď bych možná psal ještě, ale už na to není čas, ani mysl.

Jaká je vaše oblíbená písnička z orchestry?

Všechny. Každá je hezká, ale například Eram jos în păcat se mi moc líbí. Tuhle jsem poprvé slyšel v Moldavě u pentikostalů, když jsme tam byli s orchestrou. Tam ji zpívali se sborem. A když jsem přišel domů, tak jsem si ji zapsal tak, jak jsem si ji pamatoval. A taková je až doteď, nikdo ji nepřepsal. Ze všech, co jsem napsal, tak tahle se mi líbila nejvíc.

Jak dlouho hraje orchestra?

Orchestra začala hrát někdy kolem roku 1971. Od té doby or-

chestra pořád hraje. Tři takové orchestry lidí odjely do Čech. Orchestra začala hrát už v tom starém kostele.

Na jaké instrumenty hraje?

Na akordeon. Na ten jsem vždycky rád hrál. Ještě teď bych si na něj rád zahrál, ale už těžko nahmatám rychle noty.

Učil jste někdy někoho na nějaký instrument?

Jo. Já jsem chodil do školy v Berzásce a tam hodně dbali na muziku. Já měl muziku rád. Dostával jsem jenom desítky. A ono to nebylo tak těžké, noty jsem uměl, i když česky; C, D, E, A, B, ne Do, Re, Mi... A moc mě to zajímalo, a tak jsem si vzal nějaké knihy na muziku a všechno jsem si to četl a přepisoval do sešitu. Pak mi můj tatínek koupil takový malý akordeon s třiceti dvěma basy. Já jsem na něj hodně hrál. Když začala orchestra, každý se učil na nějaký instrument. A já jsem je učil jako ve škole. Co je to takta, houslový klíč, notová osnova atd. Na začátku jsem učil sedmnáct dětí. Mezi nimi byly i děti z katolické církve. Já jsem si vždycky předepsal, co jim budu předávat, a potom jsem jim to vysvětloval. Ale bylo to těžké, protože jsem neměl žádnou tabuli, na kterou bych to psal. Tak jsem si pak vzal kus plechu, načernil jsem to, tam jsem si napsal, co budu učit a pak jsem to vždycky bral s sebou.

Kde všude jste byli s orchestrou?

Pětkrát jsme byli v Čechách. Poprvé jsme tam byli roku 1990 na pozvání Vildy od Kudrny. Byli jsme v Brně, v Táboře, v Chebu... Podruhé jsme byli v roce 2008 pozváni starosty, kteří tu byli na výletě a byli i u nás v kostele. Moc se jim líbilo, jak jsme hráli, a tak nás pozvali. Byli jsme v Tišnovu, Brně, Makovci... Potom jsme byli roku 2009 a 2010 a to jsme byli v Chebu, v Aši, v Žatci a také v Lovosicích a Karlových Varech. Posledně jsme hráli roku 2015 na setkání Čechů v Plesně. Tam odtud jsme jeli ještě do Chebu, do Aše, do Žatce... Od Oršavy až do Temešváru jsme byli skoro všude. Kam nás pozvali, tam jsme šli. Často jsme jezdili a ještě jezdíme i na Rovensko. Byli jsme skoro ve všech kostelích z Clisura Dunării. Teď poslední čtyři roky jsme nebyli už skoro nikde.

Kolik lidí bylo v orchestře?

Do dvacet pět lidí, protože tam nebylo víc místa.

Jak se liší orchestra, jak byla dřív a jak je teď?

Zní to o hodně líp než dřív, protože písničky už se znají, ne jako dřív, a všichni je už dobře umí. A už umí i lépe hrát na ty nástroje. Taky dřív hráli mladí lidé, mládež, jenže pak začali odcházet do Čech, tak teď hrají i starší.

„První písnička, kterou jsme se naučili, byla Jezu, milovníče můj.“

Kdy jste přestal dirigoval? A proč?

Teď začátkem roku. Mně se to líbí i teď, ale už stárnu. Říkal jsem Danimu, že mu klidně kdykoliv vypomůžu, ale sám už bych to nevládal.

Chtěl jste být dirigentem, když jste byl malý?

Ne, to mě nikdy nenapadlo, ale pak mě o to požádal strejka Boháčků, tak jsem to vzal.

Líbilo se vám dirigoval?

No, líbilo nelíbilo, to je taková otázka, jak když se zeptáš kazatele, jestli se mu líbí kázat, nebo například pianisty, jestli se mu líbí hrát na pian. Ale jo, líbí se mi to. Ještě teď se mi to líbí.

Co děláte teď?

Teď si odpočívám. Jsem takový klidný. Ještě někdy chodím na střechy, a taky doma máme ještě hodně práce.

Co jste dělal mimo dirigovalí?

Já jsem se vyučil zámečnickem v Devě. Taky jsem pracoval v dolech, dvacet tři let, a doma.

Co byste vzkázal lidem?

Aby poslouchali dirigenta. (smích) •

Za rozhovor děkuje Gabriela Pec

Dirigovat je fajn, pokud máte kolem sebe dobré muzikanty

Rozhovor s Danielem Zaharim, nastupujícím dirigentem mandolínového souboru na Svaté Heleně

Mandolínový soubor neboli orchestra u baptistů na Svaté Heleně má po neuvěřitelných třiceti dvou letech nového dirigenta. Je jím sympatický Rumun Dani, který již před několika lety nalezl svůj nový domov v české rodině na Svaté Heleně.

Můžeš se představit?

Jmenuji se Daniel Zahari a mám dvacet čtyři let.

Studoval jsi hudební obor?

Ne, jak střední školu, tak vysokou jsem skončil v Rešicích. Střední škola byla zaměřena na baptistickou teologii a vysoká škola zase na inženýrský titul na Univerzitě Eftimie Murgu.

Jak ses vlastně dostal na Svatou Helenu?

Na Svatou Helenu jsem se dostal díky Štěpovi Hrůzovému, který byl můj kamarád již od střední školy, on byl ze Svaté Heleny. Jezdil jsem k nim na Helenu obvykle o prázdninách, ale později jsem se rozhodl, že tady zůstanu.

Co děláš za práci?

V současné době pracuji v truhlářství u Peků.

Zlobil jsi, když jsi byl malý?

Nebyl jsem nejzlejší, ale nemůžu se chlubit, že bych byl nejhodnější.

Na jaké nástroje hraješ?

Na mandolínu, kytaru a nai, to je česky panova flétna.

Od kdy?

Na mandolínu jsem začal hrát v devíti letech, na kytaru v jedenácté třídě a nai jsem objevil v druhém ročníku na fakultě.

Chceš se naučit ještě na další nástroj?

Ano, na klavír.

Když jsi byl malý, přál sis být dirigentem?

Ne, ale pohyboval jsem rukama při společných písních v kostele.

Čím jsi chtěl být, když jsi byl malý?

Farmářem. Vždycky jsem měl rád zvířata a chtěl jsem žít na vesnici.

Hrál jsi někdy dříve v nějaké orchestře?

Ano, od mala jsem hrál na mandolínu v orchestře baptistického kostela Harul v rodném městě Bocşa.

Napsal jsi někdy nějakou písničku pro orchestr?

Ne, ale dělal jsem úpravy.

Co děláš ve volném čase?

Nejvíc trávím čas s kamarády, a když nejsem s nimi, pracuju nebo hraju na kytaru.

„Na mandolínu jsem začal hrát v devíti letech, na kytaru v jedenácté třídě a nai jsem objevil v druhém ročníku na fakultě.“

Byl jsi dirigentem i v jiném kostele?

Ne, až v místním.

Kdy jsi tady začal dirigovat?

Počátkem roku 2022.

Jaké to je být dirigentem?

Je to fajn, pokud máte kolem sebe dobré muzikanty.

Jaká je tvoje nejoblíbenější píseň pro orchestr?

Rumunská Vine Isus.

Chceš zůstat na Svaté Heleně?

Rozhodně.

A co už umíš česky?

Umím, co je třeba umět, totiž co se nejvíc používá: Ahoj, pojďte jíst, dobrý den, dobrou noc, miluju tě, atd. •

Za rozhovor děkuje Anna Pec
Překlad z rumunštiny Gabriela Pec

Skupina Brontosaurů na autobusové zastávce v Českém Sele

Srbský Banát je pro Brontosaurusy druhým domovem

Už více než deset let uteklo od chvíle, kdy jsme s kamarády a batohy na zádech dorazili do Českého Sela...

Přivedla nás sem touha poznat zde tehdy méně známou část českých vesnic v Banátu a mlhavý záměr, že bychom třeba naše dobrovolnické aktivity z Rumunska rozšířili i sem. Už první bytí náhodné, ale milé setkání s tehdejší starostou, jenž nás míjel na traktoru, ukázalo, že nepůjde o návštěvu poslední.

Od té chvíle jsme v srbském Banátu prožili nespočet krásných chvil a setkání. Místa i lidé v Českém Sele, Kruščici a Bele Crkvi se pro mnohé z nás stali druhým domovem.

S Hnutím Brontosaurus každoročně v létě do této části Banátu přijíždí dvacítko mladých lidí, aby poznali jedinečné kulturní dědictví, zdejší život, zvyky, lidi, přírodu. A aby smysluplně pomohli, kde je zrovna potřeba. Péče o přírodní a kulturní dědictví je totiž posláním členů a mladých dobrovolníků Hnutí Brontosaurus i v České republice a přenést ji i ke krajanům se prostě nabízelo.

Přes všechnu snahu alespoň malými skutky pomoci zdejší komunitě je zřejmé, že to nejdůležitější na našich akcích spočívá

Brontosauři s českými krajany v Kruščici

v posílení společných vztahů a přátelství a tím snad i v podpoře českého živlu v Banátu. Jak říkají v Sele místní: „My jsme hlavně rádi, že se něco děje, že nám někdo chodí pod okna. Když přijedete, ožije to tu a vše se začne hýbat.“

Věříme však, že dobrý pocit si dobrovolníci oprávněně odnášejí i z těch drobných prací, co u krajanů vykonávajíme. Za předchozí léta pomohli například s vyčištěním zarostlého hřbitova a údržbou okolí obecního domu a kostela v Sele, natírali křížky, přispěli k opravě historických vahadlových stud-

ní. V Kruščici pomáhali s vyklizením vznikajícího Etno domu. S místními se pustili do mnoha společných úklidů v okolí obcí. Vyvěsili ve vesnicích budky pro ptactvo. Několikrát připravili program pro místní děti. V České republice jsme pak realizovali řadu přednášek a výstav, abychom veřejnosti představili krásy srbského Banátu.

Pro podporu šetrné turistiky a poznávání zdejšího kraje pracujeme také na vyznačení turistických tras, jež zdejší české obce propojí s těmi v Rumunsku. Z informací a fotografií, jež jsme nashromáždili, jsme vytvořili informační web www.srbskybanat.cz. Letos se těšíme, že v započatých aktivitách budeme pokračovat.

Přes to všechno, obávám se, nezvládneme nikdy místním vrátit všechny ty skvělé okamžiky prožité v Banátu; chvíle při společných posezeních u ohně, vaření čorby (výtečná a výživná srbská polévka), při fotbalových utkáních, jež už léta tak rádi prohráváme, či při povídání u kávy a buchty.

Všechny, jež s námi do Banátu přijíždějí, osloví pestrá příroda, krásy Dunaje, zajímavá historie a zejména klid venkova. Druhý domov zde však cítíme zejména díky sdílení příběhů a zážitků s místními lidmi a díky vřelému přijetí, kterého se nám od nich hojně dostává. •

*Dalimil „Cody“ Toman
programový ředitel Hnutí Brontosaurus*

Brontosauři na výletě v okolí Českého Sela

Oprava studní v Českém Sele

Aktuality Rumunsko

Gernická besídka

Na začátku prosince přišel do české školy na Gerniku Mikuláš s andělem a čertem. Děti mu přednesly připravené básničky a zazpívaly společně pásmo českých koled. Do muzicírování se zapojili i dospělí.

kj

Vánoční světlo na Eibenthalu

Vánoční program pro své rodiče přichystaly také děti na Eibenthalu. V místním restaurantu se 14. prosince rozsvítilo světlo za bílou plachtou a děti zahrály stínové divadlo *O zemi, kde vyšlo slunce*. Příběh o tom, jak do srdcí lidí přišlo světlo. Světlo bylo také tématem písniček, které děti zahrály a zazpívaly. Nakonec si se svými rodiči ozdobily vlastní vánoční svíčky. Záznam divadelní hry najdete na YouTube TV Český Banát.

ag

Vánoce u katolíků v kostele

Vánoční představení mělo začít v 18:00, ale my děti jsme přišly do kostela už na 17:15, abychom si ještě vyzkoušely naše představení. Náš program se skládal z osmi písniček, krátkého divadýlka a básničky. Po programu následovala mše svatá a pak se rozdávaly dárky. V dárku z kostela se nacházely sladkosti a pití. V dalším dárku bylo oblečení, hračky, zubní pasta, kartáček atp. Myslím si, že se nám besídka v kostele moc povedla.

Denisa Pek, Svatá Helena

Vánoce v kamínu na Svaté Heleně

Dne 18. 12. 2021 jsme měli na Svaté Heleně v kamínu, v kulturním domě, vánoční besídku. Poprvé jsme my holky šly se svíčkami, i když někomu bohužel zhasly. Pak měly program malé děti. Zatančily a přednesly básničky. Poté nastoupil první stupeň. Žáci zazpívali pár koled a řekli básničky. Následoval rumunský instrumentál, který připravil druhý stupeň. Děti zahrály dvě skladby. Poté potěšil naše uši houslový kvintet. Povedlo se to! Dále zazněly koledy v provedení školky a prvního i druhého stupně. Znělo to krásně. Když koledy skončily, přišlo na řadu divadlo. Bylo moc legrační, lidé se smáli. Na video se můžete podívat na YouTube na TV Český Banát. Po divadle přišel pan starosta s panem Rochem (bývalým učitelem češtiny u nás na Svaté Heleně) a knězem. Řekli pár slov k publiku a pak se rozdávaly dárky. My děti jsme byly moc rády.

Anna Pec, Svatá Helena

Vánoční koledování na Svaté Heleně

Jak u nás bývá každoročním zvykem, i letos jsme šli o Božím hodě koledovat. Setkali jsme se v 10:00 večer v kostele, pomodlili jsme se spolu a pak jsme vyrazili. Tento rok spolu s námi koledovali i naši příbuzní z Čech a také několik malých dětí, které hrály na rolničky. Začali jsme zpívat v ulici Husí rynek, koledovali jsme přibližně pět hodin a skoro celou noc nám přšelo. Ti, kteří nám hráli na nástroje, kytaru a akordeon, museli mít velké pláštěnky, aby jim nástroje nezmokly. I přesto jsme si koledování moc užili. Domácí byli rádi, že jsme k nim přišli zakoledovat a nabídli nám ovoce, cukroví, sladkosti a čaj. Pod vápenkou jsme se setkali s koledníky z katolického kostela a spolu zazpívali *Aj dnes v Betlémě*. Naše noční koledování jsme brzy ráno 26. 12. 2021 zakončili v Englicku.

Gabriela Pec, Svatá Helena

Nový výtvarný kroužek

Od nového roku můžete gernickým dětem závidět další odpolední kroužek, a sice výtvarku s opravdickou malířkou Susie Vier. Susie pochází z Německa, na Gerniku žije a tvoří už několik let a nadějným gernickým mistrům se věnuje každou středu odpoledne, kdy se ke společné tvorbě setkávají místní děti z českých i rumunských rodin. Společně se věnují řadě výtvarných technik.

kj

Děti si zkusily práci historiků

Mládež ze Svaté Heleny a Eibenthalu se zapojila do projektu *Příběhy našich sousedů* organizace Paměť národa. Natáčela rozhovory s pamětníky, které pak dále zpracovávala. Na Svaté Heleně tak vznikl unikátní životopis Václava Peca a na Eibenthalu Jana Kotešovce.

Na výsledky naší práce se můžete podívat tady: www.pribehynasichsousedu.cz

kj

Návrat domů

Na přelomu roku došlo na Eibenthalu k velké a šťastné události – do vesnice se navrátily tři rodiny z Ústí nad Labem. Místní škola se tak rozrostla o šest dětí, které se už všechny narodily v Čechách. Všechny rodiny se hned pustily do potřebných oprav a rekonstrukcí svých stavení. Pro vesnici a její obyvatele je návrat přátel a blízkých velkou radostí a pro celý Český Banát velkou nadějí, že i po mnoha letech v Česku se „mladí“ mohou vrátit do rodné vsi.

ag

Novinky z Českého domu Gernik

V letošní sezóně jsme Český dům na Gerniku obohatili o informační panely, které jsme umístili přímo v expozici. Návštěvník si tak může sám v češtině i rumunštině přečíst, jak se vyráběly cihly na stavbu tradičních stavení, jak se dřívě pralo, jaké se nosilo spodní prádlo, jak vypadala podlaha v parádní světnici a mnoho dalšího. Texty připravili Josef Merhaut, knihovník, a Klára Jíchová, česká učitelka. Překlad do rumunštiny zajistil Josef Bouda, ředitel školy, a studenti bohemistiky v Bukurešti. Brzy se můžete těšit také na informační brožuru o jednotlivých exponátech a zbrusu novou expozici ve sklepě, kterou připravujeme. Velkou pomocí jsou nám přítomni studenti z ČR – stážisté programu Erasmus+.

kj

Stážistky Erasmus+

Na začátku února jsme se na Svaté Heleně a Gerniku rozloučili s Kateřinou Žádníkovou, naší první stážistkou přes program Erasmus+. Katka připravovala kroužky pro děti na Heleně, když jsem byla na Gerniku, a na Gerniku, když jsem byla na Heleně. Kromě toho zvládla velmi výživný generální úklid helenské školní knihovny a korektury mnoha textů, které zde na podzim a v zimě vznikly. Moc děkujeme za vše! Zároveň jsme přivítali Páju Karešovou a Anetu Veselou, které nám dorazily na pomoc na letní semestr. Kromě zmíněných kroužků pro děti a korektur mnoha textů nám pomůžou s novou expozicí a informační brožurou v Českém domě na Gerniku, s kuchařskou knihou na Svaté Heleně a s knihou pana Rocha o Svaté Heleně.

kj

Masopust na Gerniku

Po dvou letech covidových omezení se mohla na konci února na Gerniku opět konat tradiční masopustní zábava, kterou obohatily místní ženy svým předtančením. K tanci i poslechu hrála kapela Bohemia.

kj

Malý dětský maškarní průvod vyrazil v předvečer doby postní i na Svaté Heleně

Eibenthalský masopust

Po mnohaleté odlce se na Eibenthal vrátilo divoké masopustní veselí. V sálu Krajánku do ranních hodin oslavovali a tančili medvěd, pytlák, Masopust, kněz s ministranty, baba, dědek i další tradiční maškaráci. V hudební produkci se střídali mistři akordeonisté Kaftan&Kaftan s neméně skvělými navrátilými rodáky Löwem&Löwem. Stoly se prohýbaly pod výbornými sladkými šiškami (koblíhami), vařenou kořalkou a Masopust byl v závěru zábavy pohřben, jak tradice káže.

ag

První pomoc na Svaté Heleně

V závěru března absolvovaly děti a mládež ze Svaté Heleny školení první pomoci pod vedením Vojtěcha Kodla, studenta třetí lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Společně řešili, co dělat v rizikových situacích, např. při pokousání psem, kousnutí zmijí, popálení ruky vařící polévkou nebo pádu z okna. Nakonec si děti vyzkoušely, jak dát první pomoc bezvědomému člověku – především jak provést masáž srdce. Za zprostředkování zajímavého večera děkujeme naší stážistce Páje Karešové.

kj

Olympiáda z češtiny

V polovině března se krajanští sedmáci a osmáci sešli na Svaté Heleně na župním kole olympiády z českého jazyka. Děti pocházející ze Svaté Heleny, Gerniku, Nové Moldavy, Berzasky a Eibenthalu obdržely test na základní gramatické znalosti, článek na čtení s porozuměním a zadání pro vlastní tvorbu při slohu. Pro nejúspěšnější děti se chystá na konec dubna státní kolo v transylvánské Oradey.

kj

Eibenthalské pašije

Na Květnou neděli po mnohaleté odlce zazněla v eibenthalském kostele více než půlhodinová skladba o umučení Pána Ježíše Krista. Kostelnice Gustina Pospíšil ji nastudovala s místními zpěvačkami a zpěváky. Všichni zúčastnění na vystoupení pracovali několik týdnů ve svém volném čase, aby nakonec předvedli důstojnou oslavu Boží slávy, kterou ocenili věřící i velebný pán.

ag

Hudební dar z Česka

Ve Svatém týdnu v kostelích českých vesnic zazněla *Missa Brevis Pastoralis* současného skladatele Jiřího Pavlici. Těloso pod taktovkou Jaromíra Gamby, sólisté Markéta Divišová a Tobiáš Štěpánek, skvělé hudebnice i hudebníci a smíšený sbor nabídli krajanům v nejdůležitější části liturgického roku skutečně povznášející umělecký i duchovní zážitek. Díky tomu patří také Charitě ČR, Magistrátu města Brna a Jiho-moravskému krajskému úřadu.

ag

Uklidme Český Banát

Jaro opět patří v českých vesnicích v Banátu ekologii. Zapojily se všechny české vesnice! Akce Uklidme Český Banát letos probíhá v těchto termínech:

20. března	České Selo
8. dubna	Bígr a Gernik
9. dubna	Šumice
26. dubna	Svatá Helena
30. dubna	Eibenthal a Rovensko

Hastrman z Heleny oceněn!

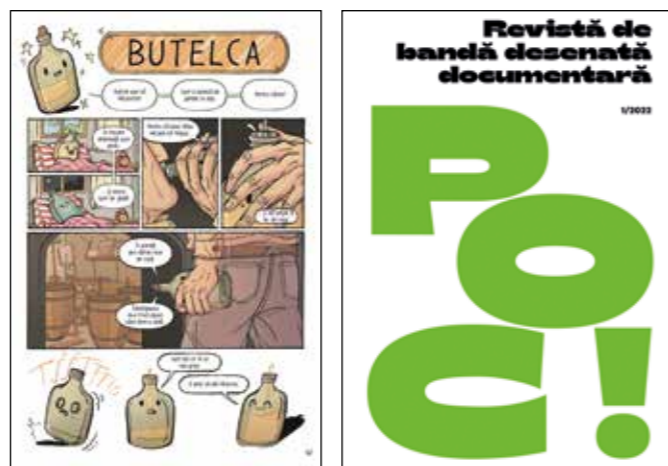

Filmová pohádka Hastrman z Heleny, kterou loni natočili obyvatelé českých vesnic v Rumunsku, získala počátkem dubna cenu Domu zahraniční spolupráce, který takto každoročně oceňuje nejzajímavější projekty, které se pod jeho patronací ve světě konají. Tato instituce pravidelně vysílá ke krajanům do českých vesnic české učitele.

kj

Nový komiks POC! s povídkou dětí ze Svaté Heleny

V květnu letošního roku vychází první číslo dokumentárního komiksového časopisu POC!, založeného Petrou Dobruskou z rumunské neziskové organizace Bloc Zero. POC! je vůbec první časopis svého druhu, který si klade za cíl představovat nejrůznější témata spojená nejen s rumunskou společností, ale i globálními problémy. První číslo časopisu je věnováno životnímu prostředí a čtenář se zde dočká například o boji o vesnici Roşia Montana, kde mělo být těženo zlato kyanidem, o znečištěném ovzduší v Bukurešti, ale i o komunitním čištění vesnice Svatá Helena. Příběh ze Svaté Heleny *Pülliterka* (rumunsky Butelca) napsali žáci tamní základní školy (Joza Kunů, Adela Pek a Daniel Hruza) pod vedením místní učitelky Kláry Jíchové. Povídku ilustrovala dnes již hvězda českého komiksu Štěpánka Jislová a na jeho realizaci se podílelo České centrum Bukurešť.

Petra Dobruská je úzce spojena s českou komunitou v Banátu, které se intenzivně věnovala v rámci svého působení na Velvyslanectví ČR v Bukurešti a zároveň vydala komiksovou knihu *Nýčko v Banátu*, představující české vesnice a jejich obyvatele. Kniha rovněž vyšla v Čechách pod názvem *Češi v Banátu*. V současné době tráví velkou část roku na Rovensku.

Petra Dobruská

Česká knihovna na Svaté Heleně místním opět k užitku

Když chtějí turisté v Českém Banátu udělat dětem a místním radost, přivezou jim z Čech knihu. A tak se stane, že fond knihovny v základní škole ve vesnici Svatá Helena není nijak skromný.

Roztříděné knížky čekaly v tělocvičně

Z veškeré té dobré vůle ale dochází k hromadění knih, z původního systému se postupně stává chaos, a protože už nikdo neví, které knihy může v knihovně najít ani kde hledat ty, které by ho mohly zajímat, zamíří do suterénu školy, kde jsou knihy uskladněny, jen výjimečně nějaký ten dychtivý čtenář.

V září loňského roku jsem se jako první studentka z Čech vydala na cestu do českých vesnic v Banátu na praxi programu Erasmus+, abych pomáhala místní paní učitelce Kláře Jíchové ve vesnicích Svatá Helena a Gernik. Kromě výuky češtiny na prvním stupni a pořádání zájmových kroužků pro děti jsem dostala za úkol zorganizovat knihovnu ve Svaté Heleně. Úkol to byl poměrně časově náročný. Knihovně slouží jedna místnost v suterénu školy, která doslova přetéká dětskou, krásnou, odbornou i duchovní literaturou. Bylo tedy potřeba se vypořádat nejen s již po dekády nedodržovaným systémem, ale i nedostatkem prostoru. Po

nějaké době práce bylo zřejmé, že v knihovně nějaký ten systém původně byl, v průběhu let ale upadl do zapomnění a všechny nové knihy byly do knihovny zařazovány velmi ledabyle. V prvních měsících jsem se soustředila především na učebnice českého jazyka a dalších školních předmětů, kterých je v knihovně početně – od různých vydavatelství, z různých let, v různých verzích – a které budou pro místní učitele a jejich práci klíčové.

V závěrečných měsících své stáže jsem se jala okupovat školní tělocvičnu, do níž jsem odnášela valnou většinu knih z vedlejší místnosti, snad tělocvikáři zpětně prominou. V tělocvičně začala pravá mravenčí práce třídění knih do smysluplných kategorií a rovnání podle abecedy a vyřazování těch titulů, které byly fyzicky zničené nebo morálně pokroucené (čti propagandistické tím či oním směrem).

Věřím, že se mi v mém omezeném čase podařilo knihovnu aspoň základně uklidit. Zřídila jsem přehledné kategorie pro dětské čtenáře podle věku, pro dospělé podle druhu, žánru a původního jazyka knih. Každý čtenář si v knihovně najde, co ho právě zajímá.

Knihovnu čeká ještě spousta práce. Zasloužila by si slušný katalog a stálého knihovníka, který by se o ni staral a zpřístupňoval literaturu nejen místním žákům, ale širokému čtenářstvu. Já však odjíždím z Banátu s dobrým pocitem z toho, že je místním obyvatelům česká i světová literatura zas o něco blíže. •

Kateřina Žádníková
studentka FF UK Praha

Aktuality Srbsko

Svatokateřinský bál trochu jinak

Krajané na Svatokateřinském bálu v Českém domě v Bele Crkvi

Svatokateřinský bál má u Čechů v Srbsku velkou tradici. Zápis České besedy Bela Crkva zmiňuje tuto akci již v roce 1921 a píše, že se „jedná o velkou zábavu, kterou si naši přinesli z Čech“. V posledních letech se ale stávala z české zábavy srbská párty, na které zaznělo sotva pár českých písniček. Letos se dokonce mohlo stát, že tradice bude přerušena úplně a svatokateřinský bál vůbec nebude. Ale po dohodě s předsedou belocrkvanské České besedy jsme se rozhodli uspořádat svatokateřinské posezení v Českém domě v Bele Crkvi, na kterém se česky hrálo a zpívalo; tradice se pomalu vrací ke svému dobrému kořenům.

sh

Tříkrálová koleda v Kruščici

Tři králové chodí v Kruščici již několik desítek let. Nikdo z českých krajanů si přesně nevzpomíná, kdy tato tradice vznikla. Ale téměř všichni se shodují na tom, že si tuto tradici přinesli Češi s sebou do Banátu z českých zemí před téměř dvěma sty lety.

Tato akce má vždy podobný průběh. Chlapci se brzy ráno sejdou v kruščickém kostele svatého Václava, přestrojí se za tři krále, jeden z nich si načerní obličej a vezme si do ruky kasičku. Proběhne poslední zkouška u kostelního betlému a první zastávka je vždy u kostelníka. Poté se tři mudrcové vydají od kostela směrem na východ obejít všechny české domy v Kruščici. Po příchodu do každého stavení králové zbožně pozdraví, zazpívají známou koledu *My tři králové jde-*

Tříkrálová skupinka koledníků v Kruščici

me k vám, křídou napíší na dveře K+M+B a tentokrát rok 2022. Za odměnu dostávají sladkosti a drobné peníze do kasičky. Je také zvykem, že jeden z králů zve své dva „kolegy“ k sobě domů na oběd.

sh

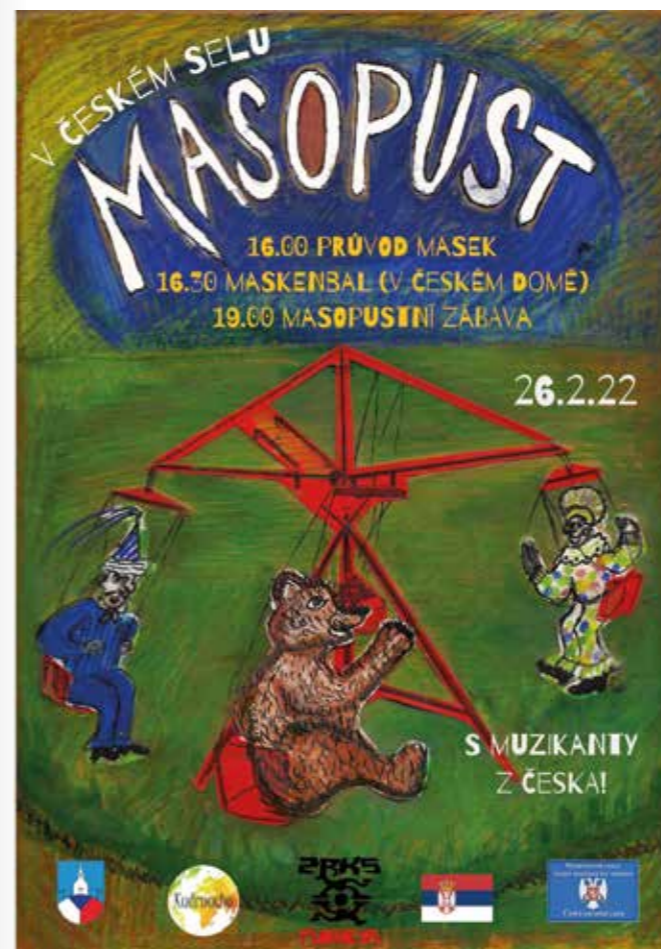
Novoroční koktejl v Českém Sele

Čeští krajané v Českém Sele oslavují nový rok

Novoroční koktejl vždy patřil mezi tradiční akce v Českém Sele. Vždy začátkem nového roku se sešli krajané v Českém domě v Českém Sele, aby přivítali nový rok. Každý přinesl „něco dobrého“ a všichni si přáli vše dobré do nového roku. Někdy dokonce byla i muzika. (Lidé v Srbsku se obecně velmi rádi navštěvují. Navštěvou, která obvykle trvá několik hodin, se v Srbsku vyjadřuje respekt a vážnost k hostiteli.) Tato novoroční tradice se asi před více než dvaceti lety vytratila. V těžké době už krajanům nezbývala energie na pořádání novoročních sešlostí. Vše se podařilo obnovit až letos. A tak byl opět Novoroční koktejl, který se vydařil a tradice byla obnovena.

sh

Plakát na masopust v Českém Sele

Masopust v Českém Sele

Masopust v Českém Sele patřil mezi oblíbené akce českých krajanů. Ti se scházeli nejen v poslední víkend před Popelčínou středou, aby se před půstem pobavili a zatancovali si s českou kapelou. Bylo zvykem, že na zábavu do Českého Sela se chodilo pěšky z okolních vesnic vzdálených třeba i 15 km. Vše se ale začalo pomalu vytrácet a poslední slavení masopustu bylo v Českém Sele před sedmnácti lety.

Tradici masopustu se nám podařilo obnovit až letos. A na programu byl maškarní ples pro děti, masopustní průvod a večer taneční zábava s českou kapelou.

sh

Velikonoční řehtání

Čeští krajané v srbské Kruščici udržují na Velikonoce pěkný zvyk. Chlapci vyrazí s řehačkou v ruce na Zelený čtvrtek v poledne na pouť vesnicí a oznamují klekání a čas bohoslužby: „*Pomodlete se Anděl Páně, zvoní poledne. Po první, po druhé, po třetí. Modlení bude dnes v šest hodin.*“ Děti oznamují klekání po celé Kruščici od Zeleného čtvrtka po Bílou sobotu vždy v šest hodin ráno, v poledne a večer v šest hodin.

Skupinka mladých koledníků v Kruščici

Na Bílou sobotu oznamují koledníci známou větou ranní klekání a pak v každém českém domě zazpívají tuto velikonoční zvěst: „*Když Pán Ježíš umřel, zvony odletěly. Pod nebesa pohřben, tam zůstávaly. A lidi nevěrní jako psi černí, kopali jámu Ježíši Pánu. Když ho pak jali, ukřižovali, na Velkej pátek do hrobu dali. Na Bílou sobotu zas vykopali.*“

sh

Eko den

Sběr pytlů s odpady v Českém Sele

V Českém Sele to začíná opět žít. Kolem místní České besedy se sešli tvořiví lidé, kteří si dali za úkol uspořádat každý měsíc jednu kulturní, společenskou či sportovní akci. A tak na první jarní den připravila Česká beseda Češko Selo ekologickou akci pod názvem EKO den. Cílem bylo uklidit skládku za vesnicí. Této brigády se zúčastnilo třicet dobrovolníků, kteří sesbírali přes sto pytlů odpadků. Po skončení akce čekal na všechny jako odměna za dobře vykonanou práci domácí guláš. Mňam!

sh

Záhada klíče

Část druhá

Obsah první části: K Petrovi přišla paní Markéta, která se představila jako kamarádka jeho pravé matky, a předala mu od ní dopis. Petr se svou manželkou Luckou si ho přečetli a začali pátrat, kam patří klíč, který vypadl z obálky. Nakonec je stopy dovedly až do vesnice Svatá Helena v Rumunsku. Paní Klepáčkové, která je ubytovávala, se zeptali na nějaké informace. Začala se chovat velmi divně a tajemně. Teď jsou stále na Heleně a pátrají dál.

Druhý den u snídaně byl Petr moc zamyšlený a Lucka si jako obvykle dávala dohromady, co už vědí.

„Takže, víme, že tvoje matka bydlela se svou tetou, a víme i její jméno. Víme, že iniciály na klíči nás zavedly až sem, takže teď musíme zjistit, kam ten klíč patří. Také musíme zjistit co se stalo s tvou tetou a... Haló, Petře, posloucháš mě vůbec?“

„Jojo, poslouchám, jenom při tom trochu přemýšlím.“

„No jasně. Co jiného bys dělala, že? Od kdy jsme sem přijeli, tak pořád jenom přemýšlíš,“ rozčilovala se Lucka.

„Tak víš co? Já půjdu do hospody. Tam chodí hodně lidí, takže pan hospodský určitě něco sem tam zaslechne,“ odsekl Petr a natahoval si kabát. „To by bylo, abych tam nic nezjistil!“

„No vidíš, takového tě znám, už jsem si myslela, že tě někdo přes noc vyměnil za nějakého bručouna, který po malém neúspěchu ani nehne prstem. A než přijdeš, pokusím se ještě něco zjistit od domácích. Jenom se mi tam prosím hodně neopij!“ volala za ním už klidně Lucka.

Když přišel k hospodě, pozdravil strýce, kteří před ní seděli.

„Dobrý den,“ zahlásil Petr, když vešel do hospody.

V hospodě bylo na první pohled prázdno, ale když se Petr lépe porozhlédl, uviděl u okna v rohu dvě tety, které si tam potichu povídaly o pečení helenských rohlíků, a vedle jednoho strejdu, který si dával už druhé pivo.

„Á, dobrý den, dobrý, vy jste ten turista z Lovosic, že? Jak jste se to jen jmenoval? Milan? Né, já zapomnětlivý, vy jste Petr, že?“ řekl prodavač, který zrovna čepoval pivo.

„Ano. Ano, to jsem já.“

„A kde máte dneska manželku?“

„Doma je. A když už se bavíme o tom bydlení, moc děkuji za to, že jste nám pomohl najít ubytování, bez vás bychom asi hledali celý den.“

„Ale, to nestojí za řeč. Když můžu, pomůžu. Počkejte, já jenom odnesu ven to pivo a pak se vám budu věnovat.“

„Ták. A co si dáte vy?“

„Jedno pivo, prosím.“

„Dobře, hned to bude.“

„Když už jsme se tak rozpovídali, nevíte náhodou, jestli tu ještě bydlí nějaká paní, která se jmenuje Bětka Boudová?“

„Vím, ale proč vás to zajímá?“ řekl prodavač a v duchu si pomyslel, že si musí dávat větší pozor na to, co říká.

„No, víte, nedávno jsem se dozvěděl, že její dcera, Kateřina, je asi moje matka. Proto jsme se ženou přijeli, abychom se o ní co nejvíce dozvěděli. Tak co, pomůžete mi?“

Chvilí bylo ticho.

„Já bych vám moc rád pomohl, ale jak sám vidíte, mám hodně zákazníků a za chvíli tady bude plno, tak tu musím uklidit,“ vyhýbavě odpověděl prodavač. „Tady máte to pivo, bude to patnáct lei. Vlastně počkejte, nemusíte si dělat starosti, to bude na mě. A teď mě omluvte, musím obsloužit zákazníky,“ řekl rozrušeně prodavač a šel do skladu.

Petr už radši šel, aby náhodou prodavače nerozčílil.

Všiml si, že venku sedí tíživí lidé, co byli uvnitř, a něco si tam rozrušeně povídají. Když ho uviděli, ani ho nepozdravili a rychle odešli. Petr si řekl, že tady něco není v pořádku, a tak zavolaal Lucke.

„Ahoj, Luci.“

„Ahoj, no tak co, zjistil jsi něco?“

„Proto ti volám. Nejistil jsem nic. Petr se odmlčel. „Teda vlastně jednu věc jo.“

„Jakou?“ ptala se Lucka, „tak už mě nenapínej!“

„Že ať se tenkrát stalo cokoliv, bylo to asi něco hodně strašného.“

„Proč si to myslíš?“

„Nikdo o tom nechce mluvit. Všichni se vyhýbají a vykrucují. Ani na pozdrav mi neodpovídají. No a ty? Byla jsi úspěšná?“

„Ále,“ odpověděla mrzutě Lucka, „paní si už se mnou nechce ani povídat. Pořád si dává pozor, aby nebyla se mnou ve stejnou chvíli na stejném místě. Musíme zjistit, co se tenkrát stalo. A musíme si s tím pospíšet. Naše dovolená není nekonečná.“

Když přišel Petr domů, našel Lucku, jak se hrabe v jedné staré hnědé ošoupané tašce. V pokoji byl strašný nepořádek. Na stole ležel dopis, klíč, pera, tužka, zápisník s informacemi, otevřený laptop a mnoho dalších věcí. Na posteli, kde seděla, měla kolem sebe plno věcí a tašek.

„Fuj, tady je ale nepořádek! Cos tady prosím tě vyváděla?“

„Byla jsem na půdě, doufala jsem, že tam najdu něco, co by nám pomohlo s tímhle případem,“ řekla Lucka a odhodila tu starou tašku. „Přece jenom byli sousedi, tak by tady mohlo něco být, myslela jsem si. Ale už jsem prohrabala pět tašek a nic! Ještě zbývá jedna taška, a pak tam byl ještě kufr, jenže ten byl moc těžký, tak jsem počkala na tebe. Zašel bys pro něj, prosím?“

„Ale to nejsou naše věci. Neměli bychom...“

„Když se zeptáme, tak nám to nenechají, a když nám nikdo

nic neřekne, nedozvíme se nic a jeli jsme sem nadarmo. Ty už nechceš vědět, co se stalo?“

„Chci, samozřejmě, že chci, ale...“

„Žádné ale, Petře. Radši se pak omluvíme, než abychom se teď neúspěšně ptali. Vždyť to tam všechno dáme zpátky, nic jim nevezmeme.“

„Asi máš pravdu. Tak já jdu pro ten kufr.“

Tak Petr šel. Ten kufr byl opravdu těžký. Málem spadl ze schodů, ale nakonec v pořádku slezl dolů.

„V téhle tašce nebylo nic, co by nás zajímalo,“ řekla zklamaneč Lucka, když přišel s tím kufrem. „Já jdu odnést zpátky ty tašky, a ty se prosím podívej do toho kufru, než se vrátím.“

Snažil se ho otevřít, ale nešlo to. Byl zamknutý. Petr si vzal Luciinu sponu do vlasů a snažil se tím otevřít zámek. Když už to chtěl vzdát, uslyšel cvaknutí a kufr se otevřel. Byl plný starých dokumentů, faktur a fotek. Petr prohlédl všechny dokumenty, ale nebylo v nich nic, co by jim pomohlo.

„Tak co, měl jsi štěstí?“

„Ne! To nemá cenu. Nic tu nenajdeme. Navíc s námi nikdo nemluví. Uděláme si prostě krásnou dovolenou a na vše tohle zapomenem,“ řekl nazlobeně a nervózně Petr. „Tohle nikam nevede!“

„Prosím tě, po tom všem, co jsme už zjistili, to chceš jen tak snadno vzdát?“

„Po tom co jsme zjistili? Vážně, Lucko? Vždyť jsme nezjistili skoro nic! To, co jsme zjistili, nám k ničemu není!“

„Mýlíš se, Petře. To, co jsme zjistili, nám může velmi pomoci. Ty si myslíš, že když to teď necháme plavat, vše se tím vyřeší? Že už si nikdy nevzpomeneš na to, že tví rodiče nebyli tví praví rodiče?“ začala se rozčilovat Lucka. „Ne, já ti řeknu, jak to bude. Celý život se budeš trápit, že když ses mohl o nich něco dozvědět, tak si to jen tak vzdal!“

Lucka se zastavila a nadechla.

„Promiň, Petře, nechtěla jsem na tebe křičet.“

„Ale neomlouvěj se. To já bych se měl omluvit za to, že jsem takový pápěra,“ řekl už klidněji Petr a objal Lucku. „Pojď, projedeme znovu všechny ty dokumenty, třeba mi něco uniklo.“

„Dobře.“

Po chvíli přehrabování v kufru se Lucka ozvala:

„Tak tohle je vážně divné.“

„Co? Našla jsi něco, Lucko?“

„Ne, zatím ještě nic, ale přemýšlej. Ten kufr byl opravdu těžký. I ty jsi s ním málem spadl ze žebříku. Copak ty dokumenty a fotky tolik váží? A vůbec,“ drmolila Lucka, „ten kufr vypadá docela velký, ale uvnitř je tak málo místa!“

„Ty myslíš, že...“ ozval se Petr a Lucka nepatrně s úsměvem přikývla.

„No jasně! Teď už to chápu!“ řekl Petr ťukal na kufr. „Hodně věcí nevím, ale v tomhle kufru stoprocentně ještě něco je.“

Petr, nadšený z toho nálezu, šel pro nějaký nůž. Odstranil dno, což bylo vlastně tenké prkénko, a tam objevil další nevelký železný kufřík.

„Co v něm asi je?“

„Nevím, ale určitě něco cenného, když si někdo dal takovou práci jej ukrýt.“

„Petře, myslíš si, že tenhle kufřík schovala tvá matka?“

„Nevím. To zjistíme, až ho otevřeme,“ řekl napjatě Petr a vzal ze stolu sponu.

„Co chceš dělat s mojí sponou? A proč je tak placatá?!“

„Uklidni se, otvíral jsem s ní tenhle velký kufr, vlastně jsem si z tvé spony vyrobil šperhák. Takže když se mi podařilo otevřít ten velký kufr, určitě půjde i tenhle.“

„Tak dobře, pro tentokrát ti ji půjčím. Ale pak mi musíš koupit novou!“ řekla žertovně Lucka.

„Ale počkej! Možná mi ji nebudeš muset kupovat. Jestli tenhle kufřík ukryla tvá matka, možná...“

Lucka vstala a šla ke stolu. Trochu se tam v tom bordelu prohrabovala a pak vítězoslavně vytáhla klíč.

„No jasně, klíč!“

Lucka se snažila ten kufřík otevřít, ale marně. Klíč tam ani nepasoval.

„Tak nic. Promiň, že jsem ti dala zbytečnou naději.“

„Nevadí. S dobrým šperhákem to taky otevřeme.“

Tentokrát to trvalo trochu déle, ale nakonec to otevřel. Když uviděli, co tam je, Petrovi bylo do vzteku.

„Další kufr. Dneska asi nebudu dělat nic jiného než otevřít kufr,“ bručel Petr.

„Já to vzdávám.“ Po desetiminutové chvílce marného snažení otevřít poslední kufřík si Petr vyčerpaně sedl. „Chceš to zkusit?“

„Ne, děkuji. Když se to nepodařilo tobě, který už jsi v tom vyučený po tolika zámcích, mně se to určitě nepovede.“

„Kufříku, kufříku. Copak asi skrýváš, že jsi tak zabezpečený?“ přemýšlela Lucka a zkoumala ho.

„Hele, Petře, tady dole je napsané nějaké číslo!“

„Co? Jaképak?“

„Sto dvanáct,“ řekla rozrušeně Lucka.

„Náhoda?“

„To si nemyslím. Rychle podej mi ten náš klíč.“

Když tam Lucka vsunula klíč a dvakrát jím otočila, víko s cvaknutím odletělo.

„No tohle!“

„Tak to je teda. Čekal jsem hodně věcí, ale tohle...“

Gabriela Pec, Základní škola Jana Amose Komenského
Svatá Helena

Krajanský pohár Banat Cup

Nástup družstev ke Krajanskému poháru v Bele Crkvi

V sobotu 4. prosince 2021 se konal další ročník krajanského poháru ve fotbale žáků Banat Cup. Akce, která má spojit Čechy v Srbsku a v okolí, se tentokrát konala v tělocvičně ZŠ Dositej Obradović v Bele Crkvi. Turnaje se z českých spolků zúčastnily Česká beseda Bela Crkva, Česká beseda Kruščice a také Škola Plus z Bele Crkvi či FK Ratar Kruščice, kde můžeme najít mnoho českých krajanů.

Turnaj otevřel pan Petr Doležal, konzul z Velvyslanectví České republiky v Bělehradě, a deset týmů rozdělených do dvou

skupin se pustilo do sportovního zápolení. Celý turnaj se nesl v přátelské atmosféře a spravedlivě ho řídila rozhodčí a studentka českého jazyka Mája Paunović. Kdo měl čas a zájem, mohl malovat na výtvarném stole v předsálí tělocvičny nebo si u dalšího stolu čist.

Turnaj vyhrála fotbalová škola z Bele Crkve před fotbalovým klubem z Vršce a nejlepší „český“ celek se umístil na sedmém místě. •

sh

Výtvarná dílna na krajanském turnaji Banat Cup

Kalendář akcí na rok 2022

4. 6.	Zavádění pod Máj, Eibenthal
5. 6.	Sportovní den s českými skauty, Svatá Helena
18. 6.	Festival kostelních chórů, Šumice
26. 6. – 2. 7.	Výlet krajanských dětí do ČR
30. 6.	Slavnostní zakončení školního roku, Kruščice
2. 7. – 13. 7.	Malé Česko za Dunajem aneb Brontosauři, České Selo
14. 7. – 21. 7.	Etnologové v Českém Sela
15. 7. – 17. 7.	Multikulturní mezinárodní festival, Kruščice
16. 7.	Kulatý stůl českých spolků, Srbsko
23. 7.	Setkání rodáků a posvícení, Šumice
31. 7.	Setkání rodáků, Rovensko
31. 7. – 5. 8.	Tábor pro krajanské děti U Petra, Gernik
6. 8.	Krajanský festival, Bígr
13. 8.	Setkání rodáků a slavnostní otevření naučné stezky, Gernik
14. 8.	Pouť do Čiklavy
14. 8.	Paprikašijada a Festival srbský Banát, České Selo
17. 8. – 21. 8.	Festival Banát, Eibenthal
18. 8.	Posvícení, Svatá Helena
20. 8.	Krajanský den na Festivalu Banát, Eibenthal
10. 9.	Český den, Gaji
18. 9.	Závod česko-srbského přátelství, cyklistický závod z Bele Crkve do Českého Sela
28. 9.	Svatováclavské slavnosti, Nový Sad
1. 10.	Den českého jazyka a Babiččin koláč, Baile Herculane
15. 10.	Vystoupení sboru Lásky opravdivá, Eibenthal
16. 10.	Vystoupení sboru Lásky opravdivá, Gernik
16. 10.	Posvícení, Eibenthal a Gernik
16. 10.	Dožínky, Šumice
16. 10.	Svatohavelské posvícení, Kruščice
17. 10.	Vystoupení sboru Lásky opravdivá, Svatá Helena
28. 10.	Sokolský běh republiky, České Selo
11. 11.	Posvícení, Rovensko
26. 11.	Šachový turnaj, Gernik
4. 12.	Mikulášská besídka, Gernik
6. 12.	Mikuláš v srbském Banátu
17. 12.	Vánoční besídka, Svatá Helena

Mapa Čechů v Banátu

Autor: Alena Havlová